

Foto M. Petarso

V Špetru ob Soči je potekal tečaj za mlade pevce

Uvodnik

Danijel Devetak

Zahtevamo preveč?

Pravni zaščiti življenja in družine, demografski krizi in razvoju, politikah v korist družinam in rodnosti, pravicah otrok, zdravju in dostojanstvu ženske, pa tudi o "celostni človeški ekologiji", lepoti poroke in drugih podobnih temah bo govor na Svetovnem kongresu družin, ki bo potekal od 29. do 31. marca v Veroni. Napovedanih je nad 70 govornikov, med njimi so italijanski ministri Salvini (podpredsednik vlade), Fontana (družina) in Bussetti (šolstvo), guverner Veneta Zaia, moldavski predsednik Dodon, madžarska ministrica Katalin Novak, osebnosti iz diplomatskega sveta, predstavniki italijanskih in mednarodnih organizacij, ki se borijo za življenje, proti splavu in evtanaziji, zastopniki različnih cerkva, pravniki, psihiatri, časniki, nogometaši itd. Dogodek odločno podpira liga, spodbudil ga je minister Lorenzo Fontana, ki izrecno želi, da bi "združili in povabili k sodelovanju voditelje, organizacije in družine, da bi potrdili, slavili in branili naravno družino kot edino stabilno in temeljno družbeno enoto". Pokroviteljstvo sta dali tudi deželi Veneto in FJK, saj je nad kongresom navdušen tudi guverner Fedriga. Do manifestacije, ki jo je doslej v tujini organiziral IOF (*International Organization for the Family*), združuje pro-life gibanja, ki so proti splavu, gejevski propagandi, razporoki itd.), bo v Italiji prišlo prvič, seveda zaradi politične klime, ki ji je naklonjena. Že napoved manifestacije pa je povzročila - še en - razdor tudi v vladni večini: Salvini je potrdil svojo prisotnost v Veroni, njegov kolega GSZ Di Maio pa je kongres označil za shod desničarskih bedakov. Drugi mož katoliške Cerkve, kard. Piero Parolin, je izrazil stališče Sv. sedeža, ko je izjavil, da se strinja z bistvom kongresa, ne pa z načinom; opozoril je na

nevarnost strumentalizacije obravnavanih vrednot za politične cilje. Sami voditelji dogodka so namreč izrecno povedali, da bo šlo za srečanje ljudi, ki podpirajo pretežno ligo in ki bodo prav to gibanje tudi podprli na evropskih volitvah...

Kongres, ki se bo 31. marca končal z velikim pohodom za družino, je v državi zanetil tudi nasilen ideološki spor. In napetost raste iz dneva v dan. Družba je že spet razdeljena. Po robu so se postavili Demokratska stranka, Gibanje 5 zvezd, številne levičarske sile, feministke in seveda cela konstelacija LGBTQ, pa seveda glavni časopisi in drugi mediji, ki kar naprej izkrivljajo novice, netijo polemike in blatijo. Napadajo "ekstremistične težnje" teh, ki so proti splavu, napadajo, ker bo govor o obrambi življenja in družine, o tem, da je lepo imeti enega očeta in eno mater. Te teme so zanje ogabne, srednjeveške, obskurantistične, nazadnjaške, fašistične ... Val sovraštva je žaljiv in obenem nevaren, saj se zdi, da bi najraje znikali pravico svobodno izražati lastno mnenje. In vendar gre za vrednote, ki bi morale biti dobrine za vse: življenje, družina, svoboda. To so stebri italijanske demokracije in ustave, na katerih bi morali vsi skupaj graditi bolj človeško in pravično družbo. Ali ne? Če so v demokratični družbi dovoljene t. i. parade ponosa, zakaj ne bi mogli manifestirati tisti, ki verjamejo, da je družina kot skupnost moža in žene bistvena družbena celica? Kdo določa, da so obramba življenja, tradicionalne družine in svoboda vzgoje nekaj nazadnjaškega, splav, t. i. nadomestno materinstvo (=maternica v najemu) ali gender indoktrinacija pa nekaj progresističnega? Zakaj bi se morali vsi strinjati s senatorko (!) Monico Cirinna' (DS), ki je pred nekaj tedni z nasmehom na ustih manifestirala z lepakom, na katerem je pisalo "Dio patria famiglia che vita de merda"? (oprostite, če ga raje ne prevedem...) Z njim je v enem mahu užalila kar nekaj sodržavljancev, ne nazadnje domovino, ki jo "vzdržuje".

/ str. 15

Projekt Memobus

Mladi smo, spomin smo

10. marec 2019

Stojim pred tračnicami. Pred mano znani vhod koncentracijskega in uničevalnega taborišča Auschwitz-Birkenau. Rosi. Na nebu se razteza široka odeja sivih oblakov. Skupina študentov, ki so se z mano udeležili projekta Memobus, se počasi premika proti izhodu. Spomnim se prizora, ki ga je vodil med ogledom opisal: gruče ljudi brez človečnosti, upanja in moči, ki hodijo proti smrti, ne da bi se upirali. Groza. Strah. Nezaupanje v življenje. Solza prikaplja iz mojega očesa in mi po licu pusti mokro sled.

Mladi smo, spomin smo.

Organizacija 47/04 vsako leto organizira projekt

Memobus "potuje", da razumemo, kljub vsemu" za študente višjih šol iz cele Furlanije. Organizatorji že prej uvedejo dijake v program s petimi srečanji, v katerih skupaj utrdijo znanje, da s pravim pristopom in poznanjem zgodovine lahko opravijo potovanje. Namen projekta je izučiti in pokazati mladim, kaj se je dogajalo med 2. svetovno vojno v naših krajih in po Evropi.

/ str. 7

Katarina Visintin

Milje

V muzeju sodobne umetnosti so odprli antologijsko razstavo slovenskega slikarja Ivana Roba

11

Zbogom, msgr. Dino!

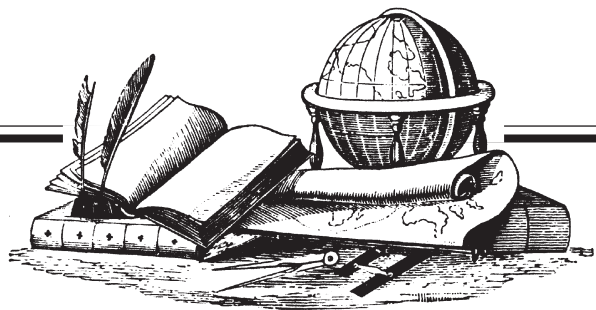

Goriška Cerkev se je v ponedeljek poslovila od priljubljenega upokojenega nadškofa Dina De Antonija

16

Blagoslovitev obnovljenega

senika ob koči sv. Jožefa
v Žabnicah na velikonočni
ponedeljek, 22. aprila,
ob 12. uri (str. 6)

Med Slovenci na peti celini

Pogled v manjše skupnosti in v prihodnost (6)

Novi pristopi

V prvih dveh opisih sem se omejil predvsem na Slovence v dveh največjih središčih – Melbourneu in Sydneyju. A rojaki v manjšem številu živijo tudi v več drugih

rejši niso pripustili enakovredno poleg, ko bi tudi oni soodločali o dogajanju v društvih. Druga novost, ki jo je predsednica Slovenskega kluba Adelaide uvedla, pa je enkrat mesečni

ta 1983 se je pojavila priložnost za nakup anglikanske cerkve. Takoj so jo zagrabili. Tako se zdaj ponašajo s tem, da so menda edino slovensko društvo v svetu, ki ima cerkev v svoji lasti. Cerkev je zelo zanimiva, saj so ohranili tipične lesene opaze in še vedno deluje anglikanska. Svoje ločene prostore ima tudi društvo, kjer se v omarah med drugim najde kopica gorenjskih narodnih noš – društvo je namreč v preteklosti dvakrat priredilo pravi ljubljanski ohceti, na katerih so se poročili njihovi člani. To je bilo v času, ko so te bile tudi v Ljubljani.

Naj vam ob tem navržem še anekdoto, ki kaže, kako se svet spreminja z informacijsko tehnologijo. V Wollongongu sem obiskal tudi rojaka iz domačega kraja. Ta mi je povedal, da, ko sta se z mamo v začetku 50. let prejšnjega stoletja preselila k očetu pod južni križ, bi se moral priti od njiju na železniško postajo posloviti tudi sorodnik, a ga nato ni bilo. Šele čez tri mesece sta lahko izvedela, ali je z njim vse v redu – en mesec potovanja z ladjo v Avstralijo, en mesec potovanja pisma nazaj domov ter nato en mesec čakanja na odgovor. Isti gospod danes preko prenosne kamere, ki predvaja posnetek na internetu, dnevno spremlja dogajanje v domačem kraju. Prav simpatično je, ko mi malo za šalo po Facebooku napiše: "Danes pa si se ob tej in tej uri sprehodil skozi trg, videl sem te". Med obiski rojakov po svetu mi skorajda vsako reče, da vsakodnevno po internetu spremljajo vreme, novice in dogajanje doma. Svet še nikoli ni bil tako povezan, oddaljenost še nikoli tako bližnja.

Queensland
Dve slovenski društvi delujeta tudi v Kraljicični deželi. V Brisbanu deluje društvo Planinka (želeli so ga registrirati kot Planiko, a je pri vpisu prišlo do napake, nato pa jim je ime Planinka postalo všeč in so ga obdržali), na Gold Coastu pa društvo Lipa. Obe društvi sta bili tradicionalni manjši in manjši so tudi njuni prostori. Kljub temu je bilo vanje vložena veliko prostovoljnega dela, zadnja leta pa moči poenjajo. Slovenskih patrov niso imeli, prihaja pa mednje slovenski duhovnik iz Sydneyja. Prav v Queensland se v zadnjih letih priseljuje največ rojakov iz Slovenije. Deloma je razlog v nižjih cenah kot drugod (Slovenci se danes priseljujejo tudi v Melbourne in Adelaide, zelo malo pa v Sydney, kjer so življenjski stroški astronomski), deloma pa v novačenju Tonyja Lenka, ki je pred časom za to odprl posebno agencijo. Društvo Lipa je danes že prevzela nova generacija. Stari člani so jim na široko odprli vrata. Žal pa sobivanje ni dolgo trajalo in se pripadniki stare skupnosti v društvu danes ne počutijo več najbolje.

/ dalje
Dejan Valentinčič

Srečanje SAAA - Slovenian Australian Academic Association, organizacije, ki povezuje nove izseljence iz Slovenije

mestih. V mestu Adelaide poleg katoliškega misijona in cerkve Sv. Družine, ki jo oskrbuje pater iz Melbournea, deluje tudi Slovenski klub. Ker je bilo število Slovencev tukaj manjše, do diferenciacije v več društev ni prišlo. To je pred nekaj leti že zašlo v precejšnjo krizo zaradi zmanjševanja članstva in odsotnosti druge generacije. Nato pa so pred dvema letoma izvolili novo predsednico. Kot mi je sama povedala, se je to zgodilo, ko je po več letih odsotnosti iz kluba nekoč prišla na občni zbor z mamo. Nagovorili so jo in je sprejela vodenje. Klub je tradicionalno odprt vsako nedeljo, ko članom ponujajo tudi kosilo. Da bi pa pripeljala več mladih, je nova predsednica eno nedeljo v mesecu poimenovala "Catch up Sunday" in jo namenila drugi generaciji. Razložila je, da to nikakor ni bilo lahko. Tako je na primer morala pripadnike prve generacije posebej prepričevati, naj od dveh miz za biljard eno prepustijo pripadnikom druge generacije in da logika, "mi smo kupili te mize in imamo zato prednost, oni naj igrajo le, če nas ni tukaj", ne bo obrodila sadov.

Žal so v vseh slovenskih društvih za umik določenih članov bili vzrok osebni spori, za odklankanje mladine pa tudi to, da jih sta-

predsednica sama, ki je priznala, da je vse skupaj zelo naporno in da se boji, da brez dodatne pomoči takšnega tempa dela ne bo zdržala na daljši rok. Zanimivo zgodbo ima tudi društvo Planica v Wollongongu. Tja so se Slovenci selili zaradi železarske industrije. Svojega duhovnika nikoli niso imeli, so pa francišskani že vse od njihovega prihoda v Avstralijo hodili mednje maševati enkrat mesečno. Le-

Notranjost cerkve v Wollongongu

TRST Tiskovna konferenca SSk

Občina Trst nima prave vizije!

V ponedeljek, 25. marca, je v Vilfanovi dvorani v Trstu potekala tiskovna konferenca, na kateri je stranka SSk predstavila proračun 2019 in triletni načrt 2019-2021 Občine Trst. Na dnevnem redu je bil dokument oz. proračun, ki bo v naslednjih dneh v ospredju v

letih ostale v liniji. Prejšnja levo-sredinska uprava je namreč s posebnim programom sensibilizacije občanov zvišala za skoraj 20 % ločevanje odpadkov, nova uprava pa ga je zvišala le za 2 % (in tako prišla do 41 %). Če bi občina nadaljevala prejšnji program, bi se mogoče v naslednjih

Občina Trst ni obdržala obljub. Predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Marko De Luisa je opozoril, da so iz načrta javnih del popolnoma izginili tisti že redki namenski posegi, ki so bili predvideni na vzhodnem in zahodnem Krasu. Tako ni namenjenega zneska za popravila cerkve sv. Andreja v Trebčah in stavbe osnovne šole v Bazovici. Kot izgovor so občinski funkcionarji povedali, da so odobrili samo dela, za katera je bil prispevek odobren, in preostalo so upoštevali pri odprtih postavkah za splošna javna dela. Na ta način lahko funkcionarji uporabljajo ali, bol-

Foto MČ

občinskem svetu in v katerem, kot je v uvodu povedal pokrajinski tajnik SSk Marko Pisani, ni prave strategije razvoja ter ne upošteva celotne vizije našega ozemlja. Ne nazadnje sta rajonska sveta (zahodni in vzhodni Kras) popolnoma prepuščena sama sebi in večkrat v občinskih programih neupoštevana. Besedo je nato prevzel občinski svetnik in podpredsednik občinskega sveta Igor Švab, ki je podrobno orisal stanje občinskih financ. Najprej je seznanil s te, da letošnji proračun predvideva povišek davka na smeti, čeprav je sedanja uprava v volilnem programu obljubljala, da bo ta davek znižala. Zvišal pa se bo kar za 6-7 %. Ta povišek ni opravičljiv. Župan pravi, da je to zaradi neplačanih položnic in zaradi turistov, ki so povečali število odpadkov, kar ne drži, saj trend dokazuje, da so številke v

letih približali idealnim 70 %, s katerimi bi občina prihranila 2 milijona evrov in posledično lahko znižala davek na smeti. Preča tema je razvoj pristanišča, za katerega ni resnega načrta; edini prispevek ostaja tisti, ki ga je namenila Renzijevega vlada. Tudi o novi ribarnici na debelo je veliko zmede, saj so odborniki večine v nesoglasju in imajo popolnoma zamegljene pojme. Na koncu je svetnik povedal, da se župan izredno hvali, kako je v dobrih odnosih z bližnjimi in čezmejnimi občinami, toda resne strategije, vizije in sodelovanja ni. Zaradi teh in drugih težav pripravlja opozicija vrsto popravkov, ki jih bodo v naslednjih dneh predlagali, je sklenil Švab. Velika težava je tudi z javnimi deli, ki se osredotočajo na središče mesta in popolnoma zanemarjajo zaledje. To dobro vedo rajonski svetovalci, ki so potrdili, da

je povedano, odzamejo denar, ki je bil namenjen zaledju. Podobno je potrdil predstavnik zahodnega rajonskega sveta Paolo Vidoni, ki pravi, da sta edina javna posega na programu popravili dveh nogometnih igrišč. Svetnik med drugim kritično gleda tudi na porazno komunikacijo današnje uprave, ki se na več vprašanjs sploh ne odziva. Na koncu je besedo prevzela še predstavica vzhodnega rajona Marta Fabris, ki spominja, da so kljub obljubam tudi naši spomeniki popolnoma zanemarjeni. V proračunu med drugim ni omenjena nobena okrepitev naših šolskih sistemov. Svetnica se nanaša predvsem na slovenske jasi na vaseh. S to temo se ukvarja že nekaj let in s strani uprave je dobila samo negativne odgovore, češ da ljudje v tistih krajih tega ne potrebujejo nujno, MČ

Povejmo na glas

Le mladi lahko rešijo svet

Zgodilo se je nekaj pretresljivega in istočasno veličastnega, verjetno že zelo dolgo časa ne tako lepega in čudovitega. Iz najprej osamljenega nastopa šestnajstletne Grete se je dvignilo odločno gibanje njenih vrstnikov in preraslo v tisoče, stotisoče, na vseh celinah, na svetu v celoti. Če se poslužimo poetične fantazije, so mladoletniki od severa do juga, od vzhoda do zahoda globlje došli razdejanja in udarce ranjene narave, pogledali poplavam, viharjem, zemeljskim plazovom, porušeni hišam in pogreznjenim cestam naravnost v oči z besedami, da je končno treba nekaj storiti, ampak zares nekaj storiti, sicer zanje, za njih, ki so zdaj mladi, ni nobene prave prihodnosti. Pretresljivo je, da so svoj glas stnerili tako zelo mladi, med katerimi marsikateri obraz izžareva zadnji nadih otroštva, ki še ni povsem stopilo v svet odraslih, a vendar točno ve, kje je nevarnost, ki upravičeno vzbuja strah, saj je na delu velika grožnja, ki se vse bolj postavlja na pot in jo hoče zasuti s katastrofami. Strnili so torej mladi svoj glas, ker se za zdravje narave stori zelo malo, zagotovo dosti premalo, ker se z okrepi, ki bi naravo pomirili, odlašali in ponovno odlašali, ker nekateri nočejo sesti za svetovno omizje dogovarjanja, drugi spet sedajo z veliko nejevoljo, čeprav so se prvi resni znaki povsem neustreznega odnosa do vsega ustvarjenega, ki je temelj našega življenja, pričeli kazati vsaj pred dvema desetletjema, če že ne prej. Lahko da ti mladi, ki so dokazali, da je možno in celo

nujno stopiti skupaj iz vseh krajev in območij našega planeta, kadar gre za smiselno prihodnost, ne vejo in še ne morejo vedeti, kako smo nemara vsi odrasli vpeti v neusmiljeno kolesje novega časa, ki nas je oropal notranjega miru in umirjenega premisleka, da dopuščamo, kako ranjena narava vse bolj krvavi in v tej svoji bolečini uničujoče udarja, kadar smo jo ponovno ranili. Lahko je tem mladim tuje, da je človek danes povsem prežet z neplodnimi usmeritvami, da je žrtev pridobivanja materialnih dobrin in je potem v strahu zanje, egoistično zaobrnen vase, v svojo posest, v svojo državo, v svoj narod, v svojo civilizacijo, predvsem pa v željo po prevladovanju nad drugim in drugimi, v majhnih in velikih prostorih, zaradi česar je zanj, vsaj v tem trenutku, očitno nepojmljivo, da bi iskreno sedel za isto mizo in se pričel skupaj z vsemi zares boriti proti najskrajnejši možni nevarnosti, ki se ji pravi hudo bolezensko stanje narave - in te ni mogoče pozdraviti drugače kot z roko v roki z vsemi drugimi, res, z roko v roki z vsemi drugimi. In mladi so pokazali, da je mogoče čutiti, misliti in delovati z roko v roki z vsemi drugimi in v tem je njihovo enkratno, svetlo in nepopolno spodbudno sporočilo. In to sporočilo, kot da nas vprašuje: zakaj naj bi torej ne čutili, ne mislili in ne delovali na enak način prav vsi ljudje tega sveta od prvega do zadnjega? Je to res tako težko, je to res pretežko, je to res nemogoče?

Janez Povše

Koper / Predstavitev v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja

Leda Dobrinja: Tretja istrska prebuja in njene senčine

Sredi marca 2019 je bila v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja v Kopru predstavljena knjiga *Tretja istrska prebuja in njene senčine* avtorice Lede Dobrinja, sociologinje, ki je ob ustanavljanju slovenske države na svojem domu v Hiši od Čiuda v Loparju, v času, "ko je vse vrelo od ustvarjalnih energij in bučalo od sreče", sprožila eno najbolj pristnih kulturnih gibanj v Slovenski Istri, z močnim državotvornim in nacionalnim nabojem, ki ga je imenovala "tretja istrska prebuja". Po prvi ob koncu 19. stoletja, s čitalnicami in tabori, in drugi, ki se je rodila iz upora proti fašizmu, najprej s TIGR-om, nadaljevala z ljudsko vstajo znotraj NOB-ja ter dosegla vrhunec v zanosu obnove po drugi svetovni vojni. Začelo se je z odkritjem v krivično pozabo potisnjenega duhovnika in pesnika Alojza Kocjančiča, ki je bil tudi Dobrinji zvezda vodnica v času, ko smo Istrani čutili, da se nam nekaj podira pod nogami in se pri iskanju novega samodejno vračali k izviru, kjer so zadeve bolj čiste. Kocjančičev klic, "Pridi, brat, da ti odkrijem svoj zaklad, da ti povem, kako sem mlad, kako razkošno sem bogat", je segel v premnoga srca istrskega in tržaškega življa. Osrčje dogajanja je bila Hiša od Čiuda in Center Vita, to je avtorčin zasebni zavod za pospeševanje kreativnosti in naravno življenje. Hišo je avtorici uspelo odkupiti z velikim zalaganjem ter jo predelati v svoj dom in hkrati v kulturni hram istrskega podeželja. V njem se je polno desetletje zbirala domača kulturna srenja, in to neobremenjeno, ljudje vseh mogočih stanov in nazorov, od kmeta do doktorja znanosti in od duhovnika do nekdanjega partijskega sekretarja. Kot da je to hišo obdajal

poseben blagoslov. In to ob številnih aktivnostih Centra Vita, kot so bile likovne in slikarske kolonije, gostovanja raznih skupin, vsedržavni mladinski raziskovalni tabor, večeri ljudske ustvarjalnosti in čitalniški krožki, priprava razvojnih programov za vasi Marezige in Lopar, postavitev krajevne domoznanske zbirke v Hiši od Brdinca v Loparju. Center Vita je izdajal tudi zbornik *Brazde s Trmuna* in list *Istrske teme*. V njej so nastajali radijski nizi *Ob Rižani in Rokavi*, *Skrito cvetje rožmarina*, *Po poteh glagoljaštva* idr. Aktivnosti in srečanja, ki so bila spodbujena s spoznanjem, da lahko človek in narod kljubujeta viharjem, ki vršijo preko njiju, samo v primeru, če sta tedi zasidrana v kulturni dediščini svojih prednikov, v lastni narodni identiteti. Lokalni, koprski pisni in elektronski mediji so to samoniklo domstvarjanje Centra Vita podcenjevali in ga potiskali na obrobje. Zamejski slovenski mediji so mu pa na široko odprli svoja vrata, predvsem tednik Katoliški glas, ki ga je urejal naš istrski rojak Dušan Jakomin, in kasneje Novi glas, današnji urednik katerega je Jurij Paljk, pa revija Mladika v režiji Društva slovenskih izobražencev iz Trsta in zlasti Radio Trst A, ki je več let zapored oddajal navedene bogate radijske nize. Brez te medijske podpore iz Trsta oz. zamejstva bi verjetno ta ustvarjalni zanos opešal in se nam je tako Trst, kot pri prvih dveh predhodnih istrskih prebujah, predstavil kot kulturno središče tudi za Slovensko Istro. Kljub vsemu temu ustvarjalnemu zanosu pa Center Vita kot eden prvih zasebnih zavodov ni bil deležen posebnega razumevanja levih lokalnih oblastnih struktur, ki so na to samoniklo delovanje

gledale sumničavo, ter obstajajo celo indici, da so nadzirale, kaj se v hiši od Čiuda dogaja in kdo se tam zbira. Pri pridobivanju sredstev pa je moral Center tek-

Foto Milena Piciga

projekte v glavnem bolj izkušenim zunanjim izvajalcem, ki so potem pogosto povzeli in realizirali ideje domače istrske pameti, pri razpoložljivih sredstvih pa pobrali smetano in domačim podizvajalcem pustili drobtinice. Tako je bil Center Vita potisnjen v položaj neprestanega beračenja, kar je imelo za posledico tudi materialne eksistenčne probleme za avtorico, saj je služila svoj kruh sproti, od projekta do projekta, ter jo je to počasi privedlo do pravega upora. Nekega februarskega dne leta 2000, ob

svečanem odprtju muzejske zbirke v Hiši od Brdinca in ob 10. obletnici ustanovitve Centra Vita, smo se številni obiskovalci, vključno s takratnim koprskim županom Dinom Pucerjem, znašli v Hiši od Čiuda na posvetu o temi razvoja Slovenske Istre in vloge domačinov pri tem. Na njem je Dobrinja predlagala, da bi MO Koper zagotovila Centru sredstva za financiranje enega delovnega mesta na ravni občinskega svetovalca in kritje materialnih stroškov, in v okviru takega dogovora bi bila avtorica pripravljena dati občini na voljo Hišo od Čiuda kot javno dobro. Hiša je bil namreč muzej in galerija hkrati in bi tako postala kulturni center istrskega podeželja. Očitno je bilo, da gre za dozero, premišljeno, odločno in dokončno ponudbo. Nanjo pa na posvetu ni dobila prijemljivega odgovora in tudi kasneje ni prišlo do kakega sporazuma. In po desetletju zanosnega ustvarjanja je Dobrinja potegnila nekaj dramatičnih potez. Center Vita je začasno prenehal dejavnost. Hišo od Čiuda je naj-

prej dala v najem in jo nato prodala, sama pa se je umaknila v tujino za kakih deset let. Tako je *tretja istrska pebuja* ugasnila in za njo kmalu tudi Kocjančičeva nagrada kot dokaza žalostnega stanja du-

ha v istrskem prostoru in v Sloveniji nasploh.

K temu pa je treba še dodati, da je na začetku 80. let prejšnjega stoletja avtorica zbolela za zahrbtno boleznijo, in je bil, kot je to navedla v knjigi, ves ta zanos okrog Hiše od Čiuda "hkrati njen intimni boj za življenje", ki ga je očitno dobojevala. Kajti po desetletju odsotnosti se je vrnila v rodno Istro in si kljub vsem udarcem, ki jih je doživela, najprej postavila vprašanje, "kam s preostanki moje energije", ter si nanj brez oklevanja odgovorila, da "naprej v nove izzive, nova dejanja, v nove boje... V raziskovanju, v oblikovanje kritične družbene misli, v objave ipd." In to na vseslovenski ravni, ker je menila, tako kot pisatelj Boris Pahor, da imamo tudi na državni ravni, podobno kot v Slovenski Istri, pomanjkanje narodnega ponosa in šibko lastno istovetnost. In iz teh raziskav je pod njenim uredništvom leta 2015 izšel zbornik *Slovensko staroselstvo in Istri*, ki v nasprotju z uradnim zgodovinskim zagovarjanjem in dokazuje tezo, da smo Slovenci (vključno z ostalim slovenskim življenjem) staroselci na prostoru od Jadrana prek Donave do Baltika in ne priseljenci, kar je izzvalo nekaj živčnih polemik. S somišljeniki je odprla facebook skupino z naslovom *Ali je v Istri še kdo živ?*, kar vse kaže, da njena zgodba še ni končana. In ob vsej tej svoji nevsakdanji in s strminami postlani življenjski poti nam avtorica sporoča, "da se zahvaljuje Stvarstvu (pisane-mu z veliko začetnico, prip. avt.) za dar, ki ji je bil dan z rojstvom. Za obstoj, za vse, kar je prejela, in za možnosti, ki so se ji ponudile. Ima se za globoko srečno in privilegirano osebo in ne bi zamenjala črtice ali

poteze svoje dosedanje odisejane". Pravi slavospev, torej, življenju, ustvarjanju, neprestanim bojem ter zvestobi sebi in lastnim koreninam.

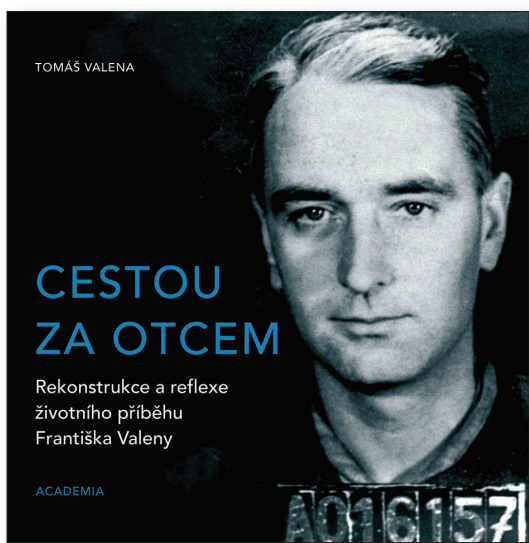
Milan Gregorič

Izjemno pričevanje pogumne, trdne ženske in njene globoke vere

Tomáš Valena: Kaj vem o svojem očetu?

Ne le na to vprašanje prinaša odgovore in razmisleke obsežna monografija z naslovom *Na poti za očetom* (orig. Cestou za otcem). Knjiga se pomembno dotika Slovenije, zlasti predvojne in medvojne katoliškega življenja. Izšla je pri založbi Academia v Pragi, v češkem jeziku. Prvič jo bodo javnosti predstavili 3. aprila v Pragi, na spominskem večeru, posvečenem avtorju. Delo je zelo skrbno in dokumentirano napisal nedavno umrli arhitekt ter univerzitetni profesor Tomáš Valena (1950 – 2019), drugi od treh otrok družine Valena. Rojen je bil v Pragi, po materi Danici Kržič Valena je slovenskega, po očetu Františku Valeni pa češkega rodu. Je tudi eden najtemeljitejših poznavalcev Plečnikove arhitekture, pri nas širše znan predvsem kot pisec velike monografije o Plečniku. Zelo zgovoren je podnaslov knjige: *Rekonstrukcija in refleksija življenjske zgodbe Františka Valene* (orig. Rekonstrukce a reflexe životního příběhu Františka Valeny). Rdeča nit zapisev je namreč avtorjev oče František Valena (1913 – 1960), po izobrazbi jurist – pravo je študiral tudi v Ljubljani – pomemben češkoslovaški katoliški politik ter žrtev stalinističnega češkoslovaškega režima. František Valena je državni teror doživel v najkrutejši obliki. Na montiranem procesu proti "vatikanskim špijonom" so ga obsodili na dvaindvajset let prisilnega dela, zvečine v uranovih rudnikih. Posledice pa je trpela tudi vsa njegova družina, žena in trije otroci. František Valena je bil že pred vojno vidna osebnost katoliškega gibanja na Češkoslovaškem. Svojega očeta so trije otroci komajda zares doživeli. Očeta so zaprli konec novembra 1950. Tomáš Va-

lena je takrat imel šele nekaj mesecev, najstarejša hči še ne tri leta boja s sodišči. Sin Tomáš Valena s skrbnim pogledom sledi očetovi življenjski poti, jo skuša kolikor mogoče objektivno rekonstruirati v širšem kontekstu tistega časa, hkrati

pa s svojimi refleksijami, natisnjene so z modrimi črkami, kot zrela osebnost vzpostavlja tudi lasten odnos do okoliščin in do očeta samega. Pogosto naletimo na avtorjevo večkratno samospraševanje, sinovsko tehtanje in primerjanje z očetom, npr., kako bi ravnal, če bi se znašel v enakih situacijah kot nekoč oče. "Ne vem", si odgovori. "Danes sem vesel, da nikoli nisem bil postavljen v podobne položaje kot moj oče". a, najmlajši otrok pa se je rodil že slaba pol leta po očetovi aretaciji. Neozdravljivo bolan se je František Valena smel vrniti domov umreti. Kot beremo v knjigi, ga ni zajela niti predsedniška amnestija (maja 1960 je bilo amnestira-

nih približno 3.000 političnih zapornikov). Takratno sodišče mu kljub zadnjemu stadiju bolezni ni odobrilo niti ukinitve prestajanja zaporne kazni, češ da je "agent imperialistične vohunske službe".

Ob tako zastavljeni pripovedni niti se pred bralcem odvijne ne le tragična zgodba družine Valena, pač pa v zapisih sledimo širšemu družbenemu kontekstu, obsegajočemu nekaj desetletij prejšnjega stoletja, od obdobja med obema vojnama prek nacistične okupacije in posledično emigracije v Slovenijo, po vojni pa vrnitve v osvobojeno Češkoslovaško. Nato so sledila dolga leta stalinistične diktature, mnogih "razredno" motiviranih političnih zločinov, preganjanje drugače mislečih, montiranih procesov in nepojmljivih krivic. Za kakšne brutalne razsežnosti je šlo, za silo pove podatke, naveden v tej knjigi, da si je v kratkotrajnem času češkoslovaške pomladi konec šestdesetih let upalo zahtevati rehabilitacijo čez 23.000 političnih zapornikov, vendar so bili zahtevki "umaknjeni", večinoma pa sodno zavrtni kot neupravičeni. Po letu 1990, v prvih dveh letih po žametni revoluciji, je rehabilitacijo zahtevalo 260.000 obsojencev! Kot piše T. Valena, niti to ni šlo zlahka. Njihov oče František Valena je bil sicer rehabilitiran v prvem valu, vendar je družina v celoti dobila ustrezno zadoščenje šele po sedmih letih.

Knjiga omenja številne slovenske osebnosti, kot so Edvard Kocbek, Lambert Erlich, Anton Trstenjak, Franc Kulovec,

France Veber in mnogi drugi. Z njimi se je F. Valena namreč srečeval in sodeloval, tudi na Slovenskem tesno povezan s katoliškim gibanjem pred vojno in med njo, ko se je iz okupirane Češkoslovaške zatekel v Ljubljano.

Naj na tem mestu spomnimo, da se je šestletna nacistična okupacija ozemlja Češkoslovaške republike začela že oktobra 1938 z zasedbo Sudetov, ki so obsegali približno tretjino države. Gre za obmejna ozemlja s številno nemško manjšino. Marca 1939 pa je z nadaljevanjem nemške okupacije nastal Protektorat Češke in Moravske, s središčem v Pragi in Brnu.

Zaradi več študentskih protinacističnih demonstracij so nacisti novembra 1939 zaprli visoke šole ter takoj začeli z represalijami: brez sodbe so ustrelili devet študentskih voditeljev. Tudi František Valena je sodil med vidne študentske osebnosti, zato je gestapo izdal tiralico za njim, z obljubo visoke denarne nagrade.

František Valena se je pred grozečo aretacijo kmalu moral umakniti na Slo-

Arhitekt Tomáš Valena (1950 - 2019) je bil rojen v Pragi v češko-slovenski družini. Tako češka kot slovenska stroka ga šteje za enega najboljših poznavalcev Plečnika. Študiral je filozofijo, umetnostno zgodovino, arhitekturo in urbanistično oblikovanje. Deloval je zvečine v Nemčiji, a tudi na drugih univerzah po svetu; je avtor številnih knjig, pripravil pa je tudi nekaj odmevnih razstav o Plečniku. Med njegovimi temeljnimi deli je monografija z naslovom O Plečniku (slovenska izdaja 2013, češka 2016), s posebnim poudarkom na Plečnikovem praškem opusu. Knjiga Na poti za očetom je izšla po njegovi smrti, v češkem jeziku, kot avtorjevo zadnje delo.

vaško in od tod v Ljubljano, kjer je nadaljeval študij prava, se vključil v študentsko katoliško gibanje ter spoznal številne prej omenjene osebnosti. Seznanil se je tudi s svojo bodočo soprogo

Danico Kržič. Poročil ju je Anton Trstenjak (Valenova sta kasneje prevajala Trstenjakovo delo *Med ljudmi*, pod češkim naslovom 'O lidských vztažích', knjiga je v češkem jeziku izšla dvakrat, 1968 in 1969, v slovenščini pa od leta 1954 vsaj štirikrat, vir: COBISS. SI). Takoj po končani vojni sta se zakonca preselila v Prago. Tam je František Valena zasedal visoke položaje vse do stalinističnega puča februarja 1948, ko so prosovjetski komunisti prevzeli oblast ter zaprli in justificirali na desetstisoče ljudi. Slovenskemu bralcu je tako rekoč neznan razsežnost in brutalnost diktature po drugi svetovni vojni in stalinistični Češkoslovaški. Knjiga jo odslikava skozi pretresljivo usodo družine Valena, ki je bila tudi po očetovi smrti izpostavljena šikaniranju, materialnim stiskam ter nenehni nevarnosti, da bodo zaprli tudi nje.

Tomáš Valena v monografiji vzpostavlja kolikor mogoče racionalno in objektivno distanco do življenja družine in širšega dogajanja. Operira z dejstvi in arhivskimi dokumenti. Zelo močno se naslanja na materine dnevniške zapise, motivirane z željo, da bi za moža ohranila pričevanje o vsem, kar se je dogajalo v času, ko je bil v ujetništvu. Dnevnik je izjemno pričevanje pogumne, trdne ženske in njene globoke vere. Knjižno je izšel leta 2012, v češčini, pod naslovom *Ničesar ne daje, kdor ne daje samega sebe* (Níc nedává, kdo nedá sám sebe, - Dnevnik 1945 – 1960).

Tudi Tomáš Valena izraža podobno držo, pri čemer se vzdrži slehernega obsojanja ter dosledno kontrolira emocionalne vzgibe celo v primerih, ko bi zaradi krutih okoliščin, ki jim je družina bila izpostavljena, to gotovo absolutno razumeli – saj se sam bralec dostikrat čuti prizadetega in globoko ganjenega že ob branju samem.

Peter Kuhar, Praga

Nepoznane afriške lepote in življenjski utrip velikega mesta Cotonou

Benin, dežela sonca in pisanih barv (3)

Konec 16. stoletja so v nekdanje kraljestvo Dahomey kot prvi Evropejci prišli Portugalci, sledili so jim Nizozemci, Angleži in Francozi. Dahomejski kralji so več stoletij sodelovali z evropskimi trgovci, ki so črne sužnje z ladjami vozili čez Atlantik. Kralji so imeli tudi svojo vojsko, sestavljeno iz *gbeto*. To so bile amazonke, bojevnice in lovke na slone. Francoski vpliv je postajal vse večji, kolonialni uradniki so vpeljali centralno administracijo, visoke davke, prisilno delo, stroge zakone. Leta 1960 je Dahomey razglasil neodvisnost. Po letu 1975, ko je dobil novo ime, je Benin poznal tudi obdobje socializma in marksistične ideologije. Zdaj je to republika z demokratično ureditvijo in več strankami. Uradni jezik je ostal francoščina, iz predkolonialnega obdobja pa so ostali tudi kralji. Benin je namreč razdeljen na dvanajst upravnih območij in vsako ima svojega kralja. Medtem ko ima predsednik republike politično funkcijo, kralji skrbijo za ohranjanje tradicionalne kulture, navad, vrednot, seg in tradicionalne religije na svojih ozemljih.

V Beninu živijo muslimani, katoliki, metodisti, evangeličani in druge protestantske ločine. 10. januarja je narodni praznik domorodnih religij, med katerimi je najbolj znana *vodun*. To je animistična vera z vrsto različnih duhov, ki živijo povsod v naravi, pa tudi v kipih, figurah in *grigrijih*. *Gri-gri* je predmet, napolnjen z nadnaravnimi močmi, ki človeka ščiti pred nevarnostjo, pred sovražnikom, pred zlimi duhovi. Vodujski svečeniki tudi vedežujejo in zdravijo različne telesne bolezni in obsedenost. Vodu je skupaj s črnimi sužnji plul čez ocean in se udomačil na Karibih in v Braziliji. Benin meji na Togo, Nigerijo, Burkino Faso in Niger. V Beninu živi vsaj dvajset različnih etničnih skupin, kar je posledica preteklih in sodobnih migracijskih tokov. V Beninu srečate Kitajce, Malijce, Nigerijce, Libanonce,

Indijce, Togijce. Najštevilnejša je etnična skupina Fon, na severu pa so zanimivi Fulani, ki jim tu pravijo Peul. To so nomadski pastirji s svojevrstno kulturo. Poleg francoščine tako v Beninu govorijo še jezike fon, joruba, aja, mina, gown, bariba, dendi, ditamarri, nateni, fula, fulfulde, betammaribe, somba, xueda. Jezik fon govorijo tudi v Nigeriji in Togu. Spada v skupino gbe jezikov, v družino nigerokongoških jezikov. Skoraj v vsej podsaaharski Afriki govorijo jezike iz te družine. V to družino spada 1526 jezikov in govori jih 460

milijonov ljudi. Pisava jezika fon je latinica. Jezik fon lahko slišite predvsem na jugu Benina, govorijo ga tudi na radiu in televiziji. *Najlepša hvala* se v jeziku fon reče *Auanu kaka*. V jeziku fon izhajajo tudi knjige, časopisi, molitveniki. Najbolj znana beseda jezika fon je vodun.

Čeprav je v Beninu nekaj različnih geografskih območij, je podnebje povsod večinoma vroče in vlažno. Na jugu so peščene ravnine, močvirja, lagune, jezera. Proti severu si sledijo nizke planote s savanami in gozdovi, doline in reke, skalni griči, hribi. Od nižinskih predelov ob morju, kjer nadmorska višina ni več kot 10 m, se pokrajina proti severu dviga do najvišjega hriba Sokbaro, ki leži na nadmorski višini 658 m. Tu so značilna mangrova drevesa in baobabi. Naravni park Pendjari

je dom za leve, leoparda, slone, opice, povodne konje.

V Beninu uspevajo kokosove palme, oljne palme, mango, papaja, pomaranče, grenivke, ananas, lubenice, mandarine, limone, kava, kuruza, stročnice, različna zelenjava in bombaž. Prav ta, poleg palmovega olja in kokosa, predstavlja pomemben izvozni produkt. Preživljajo se tudi z ribolovom in živinorejo, obrtjo in trgovino. Velike trgovine, kot jih poznamo na zahodu, so le v večjih mestih. Sicer vse, od hrane do pohištva, oblek, obuv

val, čistil in blaga, prodajajo na velikih odprtih tržnicah. Tržnica v Cotonouju, kamor se pred božičnimi prazniki odpraviva s sestro Ghislaine, se razprostira na veliki površini. Ogromna je. Deluje brez reda, kot da je vse nametano na kup, in po tleh so smeti. In vsepovsod je polno ljudi, in bolj ko rase dan, več je ljudi in največja množica ljudi je, ko se že skoraj spusti noč in je seveda vse slabo osvetljeno in nekateri prodajalci delajo le ob medli svetlobi baterije, brlivke ali sveče. Ampak potem ugotoviš, da je neki red. V nekaterih ulicah prodajajo mila, praške, čistila, v drugih

blago, v tretjih čevlje in sandale, v četrth spet sadje ali zelenjavo ali riž in drugo hrano, pa obleke, posteljnino ... Skratka, prav vse, kar potrebujes doma. Cene seveda niso fiksne. Treba je barantati. Na začetku so izdelki, ki naju zanimajo, zelo dragi. Sestra skuša zbijati ceno. "To je preveč", reče, ali pa: "To je ponaredek, to ni original". Včasih pojasnjuje: "To je za sirote v sirotišnici". Prodajalke pa vztrajajo: "Gospa, to je kvaliteta, tudi jaz moram živeti". In ko me vidi poleg sestre, reče: "O, če bi bilo za vas, sestra, ok, ker pa je za to belko ... Veste, Benin je revna država". Slednjič se sestra odloči za nakup ali pa se poslovi, rekoč, da bo šla izdelek kupiti h kakemu drugemu prodajalcu, ali pa, da se bo vrnila.

/dalje
Špela Pahor

Cerkev na Slovenskem

Papež je imenoval novega apostolskega nuncija

Papež Frančišek je na praznik sv. Jožefa, moža Device Marije, 19. marca 2019, imenoval novega apostolskega nuncija v Republiki Sloveniji in predstavnika Svetega sedeža na Kosovu. To službo bo odslej opravljal nadškof msgr. Jean Marie Speich.

Msgr. Jean Marie Antoine Joseph Speich se je rodil 15. junija 1955 v francoskem mestu Strasbourg. Leta 1979 je v Strasbourg diplomiral iz teologije, leta 1982 je v Rimu diplomiral iz dogmatične teologije in leta 1983 iz kanonskega prava prav tako v Strasbourg. V duhovnika je bil posvečen 9. oktobra 1982 ter med letoma 1982 in 1984 je opravljal duhovniško službo v župniji St. Vincent de Paul v nadškofiji Strasbourg. Izobraževanje za vatikansko diplomatsko službo je začel leta 1984 in ga sklenil leta 1986, med tem pa je leta 1984 pridobil magisterij, leta 1986 pa doktorat iz kanonskega prava. Med letoma 1986 in 2008 je služboval na apostolskih nunciaturah na Haitiju, v Nigeriji, Boliviji, Kanadi, Nemčiji, Veliki Britaniji, Egiptu, Španiji in Andori ter na Kubi. Od leta 2008 je bil odgovoren za frankofonski oddelek pri Državnem tajnistvu Svetega sedeža.

Msgr. Speich je kot vodja ali član delegacij zastopal Sveti sedež na mednarodnih srečanjih in konferencah ter bil v uradnih delegacijah ob

potovanjih papeža Janeza Pavla II. in papeža Benedikta XVI. Papež Frančišek mu je 24. oktobra 2013 podelil škofovsko posvečenje in naziv naslovnega nadškofa kraja Sulci (Italija) ter ga istega leta imenoval za apostolskega nuncija v Gani. Nadškof Speich govori alzaški, francoski, nemški, italijanski, angleški in španski jezik ter razume portugalsko, flamsko, latinsko in grško.

V imenu Slovenske škofovske konference (SSK) je ljubljanski nadškof metropolit in predsednik SSK msgr. Stanislav Zore poslal čestitko novoimenovanemu apostolskemu nunciju msgr. Speichu in mu v imenu lokalne Cerkve izrazil obilo Božjega blagoslova pri delu ter mu izrekel dobrodošlico v Slovenijo.

GORICA Srečanja mladih z jetniki in prosilci za azil

Šport nekoliko drugače ...

V petek, 15. marca, je potekal naporen, a za združenje "Libera" dokaj značilen dan. Ob praznovanju gorških zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana so člani Libere priredili tekmo odbojke z zaporniki v ul. Barzellini. Vsak petek popoldne so se z njimi srečevali in trenirali, tokrat pa so imeli pravo tekmo. Po borbeno zasluženi zmagi so zaporniki imeli malico skupno s člani Libere in se še nekaj časa družili z njimi ter se na koncu tudi skupaj fotografirali. Vsi so ob tej priložnosti prejeli majico Libere, tako da so v tekmi, čeprav na nasprotnih straneh igrišča, izpadli kot ena sama skupina. Kasneje so se člani Libere premaknili na nogometno igrišče pri oratoriju "Pastor Angelicus" ob stolnici in tekmovali v nogometu proti skupini prosilcev za azil, ki je sestavila svojo nogometno ekipo.

Tekma je bila enosmerna, saj so nasprotniki postavili na kolena ekipo Libere, ki je, čeprav je bila večkrat poražena, napolnila srca z nasmehi in lepo izkušnjo. Ob koncu dneva je stolni župnik don Nicola Ban vsakemu udeležencu podaril čepico v spomin na poseben športni dan. Vsi so se iskreno veselili druženja in komaj čakajo naslednjo priložnost za srečanje.

GD

Postni zvon!

Postni zvon zvoni ob zori.
Vabi grešnike k pokori.

Vabi voljno se postiti in z gorečnostjo moliti.
Vedno vdano križ sprejeti in v polnosti živeti.

Raznih se dobrot zdržati
in potrebnim darovati.

Bog za vse bo dal plačilo
in obilno povračilo!

Ivanka Zavadlav
Post 2019, Štandrevž

"Kristus živi"

Na praznik Marijinega oznanjenja, 25. marca, je papež Frančišek v Loretu napovedal, da bo 2. aprila letos izšla njegova apostolska spodbuda "Christus vivit - Kristus živi". To bo sad sinode, posvečene mladim, ki se je končala oktobra lani. V dogodku oznanjenja se kaže dinamika poklicanosti, ki je izražena v treh trenutkih, ki so usmerjali sinodo: 1. poslušanje Božje besede-Božjega načrta; 2. razločevanje; 3. odločitev, je dejal.

ZAKAJ PRAV JEZUS? (62)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezusova podoba v Janezovem evangeliju

Za razliko od sinoptikov je Janezov evangelij bolj pozoren na Jezusov božji izvir, zato posreduje tudi nekatere podobe, ki predstavljajo Jezusa in njegovo delovanje: vodo, vino, kruh in pastirja. Temu je posvetil bogato razmišljanje papež Ratzinger v delu *Jezus iz Nazareta*.

Voda je predpoda življenja, izvir, ki prinaša življenje, svežino. Je tudi simbol rodovitnosti in materinstva. O vodi je evangelist spregovoril pri Janezovem krstu. Jezus je povedal Nikodemu, da je za vstop v Božje kraljestvo treba **umreti staremu življenju in se ponovno roditi iz vode in Duha**. (Jn 3,5) Kdor bo pil Jezusovo vodo za večno življenje, ne bo nikoli žejen, je Jezus zardil Samarijanki. (Jn 4,4) Pri šotorskem prazniku je Jezus vstal in zaklical, da, **kdor veruje vanj in zjema moč iz njega, pije živo vodo**; živi in ni ogrožen. (Jn 7,37-39) Voda je bila prisotna tudi po zadnji večerji, ko je Jezus umil učencem noge in jim pokazal pomen ponižnosti pri sprejemanju njegovega daru. (Jn 13, 14) Kri in voda sta pritekli iz Jezusove strani, ko ga je vojak prebodel s sulico. (Jn 19,34) Evangelist je hotel s tem povedati, **da se je Cerkev rodila iz Jezusove rane**. Njegovo poveljano telo je tempelj, iz katerega teče reka milosti in spreminja puščavo v rodovito pokrajino.

Podoba vina kaže na **veličastnost stvarjenja, uvaja v praznovanje in povezuje ljudi**. O vinu je spregovoril evangelist pri prvem čudežu v Kani Galilejski. Šest vrčev za obredno umivanje predstavlja naravo, vsakdanost in postavbo, po kateri so se trudili ljudje živeti. To človeško vsakdanost je Jezus spremenil v praznik in odprte odnose. Velika količina vode je znamenje, da je Bog začel slavje s človeštvom. Na tej svatbi je Jezus Zenin, človeštvo pa je Nevesta, ki ga pričakuje in ljubi. Ob vinu je še **podoba trte**, ki je značilna tudi za staro-zavezne preroke. Jezus je povedal priliko o trti in mladikah v poslovnem govoru po zadnji večerji. Poistovetil se je z vinsko trto, saj je z učlo-večenjem vsajen v zemljo človeštva, da bi po

trpljenju in Veliki noči rodil sad ljubezni. Mladike, ki bodo živele iz njega, bodo prinesle sad, če se bodo pustile očistiti in obdelovati. Ta sad bo novo vino in ljubezen.

S skušnjava o pridobitvi kruha, ko je bil lačen, se je Jezus ukvarjal v puščavi na začetku svojega delovanja. V Galileji je naredil čudež pomnožitve kruha in rib, s katerim je nasitil veliko množico ljudi. (Jn 6,1-15) Naslednji dan je bil v shodnici v Kafarnaumu, kjer je kot novi Mojzes spregovoril o drugačnem kruhu, kot je bil kruh postavbe. Ta je namreč v njem postala oseba. Zato **se bo odslej človeštvo hranilo z njegovo ljubeznijo**. Temelj za to sta učlovečenje in velikonočna skrivnost, ki je naravnana na evharistijo.

Pomembna podoba v Janezovem evangeliju je **Jezus pastir**. Jezus predstavlja **vrata k ovcam**. (Jn 10, 7) Kdor ne pride k ovcam skozi vrata, je tat in ga ovce ne zanimajo. (Jn 10,1-2) Pravi pastir mora stopiti skozi Jezusa, ki je vrata do ljudi. To je Jezus povedal Petru pri jezeru po Veliki noči. Pred tem ga je vprašal, ali ga ima rad. (Jn 21,15-17) Jezus pove, da je dobri pastir, ki **ne gleda na ovce kot na stvari** in lastnino, ampak skrbi zanje in stopa z njimi v osebni odnos. Vodi jih na dobro pašo, ki je Božja beseda in ljubezen, da morejo polno zaživeti in ostati v resnici. **Dobri pastir da življenje za svoje ovce**. Križ je tako v središču pripovedi o pastirju. Ta pride od zunaj, je vsiljen, vendar ga Jezus sprejme svobodno kot sredstvo za uresničenje njegovega poslanstva. Z njim bo zavaroval svoje ovce. (Jn 10, 17-18) **Pastir pozna svoje ovce**, zato vsako kliče po imenu in te imajo odnos pripadnosti njemu ter zaupanja vanj. Ovce ga poznajo, kot pozna on Očeta, in to ljubezen širi k ovcam. (Jn 10, 14) Ker je med njim in ovcami osebni odnos, je pripravljen zanje dati življenje.

Pastir ima tudi **pomembno vlogo edinosti**, kot je že povedal prerok Ezekiel. (37, 15-17) Bog kot pastir združuje razkropljeni Izrael, Jezus pa razširi ta pogled na druge ljudi in narode. Po Veliki noči je bila ta misel močno prisotna med učenci. (Mt 28,19) Za človeštvo je le en pastir, učlovečeni in poveljani Božji Sin.

KDOR SODELUJE, POMAGA ZMAGATI DRUGIM

NATEČAJ
ZA ŽUPNIJE
2019

Zaradi velikega povpraševanja se vrača **TuttixTutti**, natečaj, na katerem bodo nagrajene najboljše ideje tistih, ki pomagajo ljudem v potrebi. Vpiši svojo župnijo in predstavi **svoj solidarnostni projekt**: lahko boš zmagal in osvojil sredstva* za njegovo uresničitev. Če se ga hočeš udeležiti, je dovolj, da organiziraš **formativno srečanje** o ekonomski podpori katoliški Cerkvi in predstaviš družbeno koristen projekt v prid svoji skupnosti. Pogovori se z župnikom in pozanimaj se na portalu tuttixtutti.it

Tudi letos pomagaj in pusti si pomagati.

***PRVA NAGRADA
15.000 EVROV**

Natečaj organizira Služba C.E.I. za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi

Praznik poguma, prostovoljstva, Božje previdnosti...

Fundacija Gorica vabi na velikonočni ponedeljek, **22. aprila 2019, v Žabnice**. Ob 12. uri bo sv. maša v zahvalo za obnovitvena dela na seniku. Sledita blagoslov in praznik. Naročen je tudi avtobus, ki bo odpotoval iz Kulturnega centra Lojze Bratuž ob 10. uri. Vrnitev v večernih urah.

Prijave za prevoz z avtobusom zbiramo na upravi Kulturnega centra Lojze Bratuž med 8.30 in 12.30 - tel. 0481 531445 - info@centerbratuz.org. Vsi udeleženci praznika so naprošeni, da prinesejo s seboj na skupno mizo nekaj slanega, sladkega in tekočega. Organizator bo priložil še svoje.

Kratke

Jazbine / Duhovni postni koncert ZCPZ

Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete vabi na duhovni postni koncert z naslovom "Krona s trnja venec je njegov", ki bo v petek, **5. aprila 2019**, ob 20. uri v cerkvi Marije Pomočnice na Jazbinah. Nastopili bodo Mešani pevski zbor Pevma-Jazbine-Plešivo, solistka Ivana Jug, violončelist s tržaškega konservatorija Tartini Luca Bregant, manjša zasedba DVS Bodeča Neža in Mirko Butkovič na orglah. G. Butkovič bo s postno mislijo dal večeru tudi globlji duhovni pomen.

SD Sončnica / Telovadba

Skupnost družin Sončnica tudi letos organizira telovadbo na prostem s prof. Aldom Ruplom. To je lepa priložnost za boljše spoznavanje Goriške in okolice ter njenih zgodovinskih znamenitosti, pa tudi za sproščenje in prijetno druženje. Začeli bodo 1. aprila. Informacije in vpisovanje: Ana Saksida, tel. 328 9181685.

Na kavi s knjigo / Majda Artač Sturman

"V knjigah iščem fabulo, fantazijske dimenzije"

Prof. Majda Artač Sturman je za nekaj evrov na stojnici kupila svilen ruto, ki jo krasi bogat vzorec v živordečih in oranžnih odtenkih. Ruta je pesnici, pisateljici, esejistki, zvesti sodelavki našega Novega glasa tako vseč, da je zbrala detalj iz njenega vzorca za naslovnico svoje zadnje knjige *Silhuete*, ki jo je izdalo ZTT-EST, Založništvo tržaškega tiska. Tudi manjše vinjete, drobci bogatega vzorca, krasijo notranje strani knjige. O knjigi, sebi in Bledu

se je gospa Artač Sturman pogovarjala z našim urednikom Jurijem Paljkom v sredo, 20. marca, na dopoldanskem srečanju Na kavi s knjigo v prostorih Katoliške knjigarne na Travniku, ob kavici PrimoAroma (pokroviteljstvo za srečanje je dala Javna agencija za knjigo Republike Slovenije). Po mnenju Jurija Paljka odlikuje avtorico izjemna skrb za lep slovenski jezik: rojena je pesnica. Knjiga *Silhuete* je izbor kratke proze, vsebuje enajst pripovedi, zarisanih z obris, v katerih značaji niso poglobljeni, so narahlo skicirani, so silhuete - za prof. Artač je tudi izbira naslova lite-

rarnega dela ključnega pomena. Knjiga je sad dolgoletnega pisanja, v njej so zbrane krajše pripovedi, zgodbe, ki so nastajale v zadnjih petnajstih letih; nekatere od njih so že bile objavljene. Čeprav je imela avtorica veliko

različne: nekatere so bolj tradicionalne, nekatere so take, da včasih nepričakovano na koncu nastane neki preobrat, ki je tudi čar avtoričinega pisanja. V njih je ponekod tudi veliko groteske, saj posamezni predmeti zaživijo in

pripovedujejo o sebi - v vsaki preprosti, kratki zgodbi, kjer ni zapletenih, filozofskih vprašanj, lahko najdemo nekaj za razmislek, možnost rinfleksije "vsebine je v zgodbah veliko, treba pa jo je ujeti, čeprav so lahko navidezno prozaične, imajo globok, močan humanistični naboj". V povesti *Investicija* je npr. govor o navezanosti primorskega človeka na knjigo, tako danes kot tudi v hudih časih fašizma. Tudi avtorica sama je zelo navezana na knjige, do njih ima izredno spoštljiv

Foto dd

k raziskovanju žal pristopilo le 54 društev (33 %) in ta so posredovala imena 268 članov, odbornikov oz. predsednikov. Prvi del ankete obravnava osebni odnos do političnega dogajanja. Anketiranci so izrazili posebno zanimanje za lokalno, občinsko in krajevno slovensko politiko. Sledilo je nižje zanimanje za deželno in svetovno politiko; najbolj skrb vzbujajoče pa je porazno zanimanje za politiko v Republiki Sloveniji, kar dokazuje vedno večjo iz-

gubo stika, namesto utrjevanja, z matično domovino. Podobno se tudi na volitvah udeležujejo bolj na lokalni ravni kot državni. Kar je predvsem vidno, je izbira in torej pomembnost slovenskih kandidatov v političnih telesi. V drugem delu ankete so raziskovalci spraševali, ali se anketiranci bolj ali manj strinjajo z raznimi trditvami o politični temi. S trditvijo, da na volitve gremo, da bi se kaj spremenilo in izboljšalo, se anketiranci, ki se poslužujejo še vedno raje časopisov kot vi-
ra političnih informacij, strinjajo (skoraj v celoti). Po-

dobno so se strinjali s trditvijo, naj bi skupščina slovenskih izvoljenih predstavnikov postala koordinacijski organ, znotraj katerega bi slovenski politiki različnih strank in prepričanj oblikovali skupna stališča v zvezi z uveljavljanjem pravic slovenske narodne skupnosti v Italiji. O specifičnih temah, kot je bila npr. reforma krajevnih uprav, se večina ni hotela opredeliti, najmanj pa so se strinjali s trditvijo, da je danes normalno delovati v slovenskih društvih in voliti stranke desnice.

Kat

Izid ankete o politični ozaveščenosti Posebno zanimanje za lokalno politiko

V sredo, 13. februarja, v Vilfanovi dvorani v Trstu in v torek, 19. marca, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, je Krožek Anton Gregorčič, v sklopu deželnega projekta *Zastavimo skupne moči za skupne cilje*, ki ga finančno podpira Dežela FJK, predstavil anketo o politični

ozaveščenosti pripadnikov slovenske narodne skupnosti v Italiji. Anketo je pripravil Slovenski raziskovalni inštitut in ga je na večerih predstavila raziskovalka Norina Bogatec. Pojasnila je najprej, da rezultate ankete ne smemo sploševati, kajti pri raziskovanju so kontaktirali člane slovenskih društev in so se

odzvali tisti, ki jih v bistvu zanima politika in so najbolj informirani. Od 164 društev je

je porazno zanimanje za politiko v Republiki Sloveniji, kar dokazuje vedno večjo iz-

OŠ F. Erjavca v Štandrežu

Srečanje z ilustratorjem Walterjem Grudino

Ob dnevu slovenske kulture smo se vsi učenci OŠ Frana Erjavca zbrali v šolski veži ob Prešernovem portretu in njegovimi knjigami. Zraven njegove slike je stal tudi slovenski šopek, ki ga sestavljajo rožmarin za spomin, roženkravt za zvestobo in rdeči nageljni za ljubezen. Ko so fantje odhajali v vojsko, so jim ga dekleta dala v spomin. Učiteljica Barbara Rustja nam je pripovedovala o Prešernovem življenju in o tem, kako se je upiral nemščini in pravil, da je slovenščina lep jezik, in začel pisati pesmi v ljubljenskem domačem jeziku. Povedala je tudi, da samo mi Slovenci praznujemo dan kul-

ture, in sicer 8. februarja, na dan pesnikov smrti. Pogovarjali smo se o tem, kaj sploh je kultura in kdo je kulturni delavec. Medse smo zato povabili grafičnega oblikovalca, likovnika in "humorista" učitelja Walterja Grudino, ki nam je pripovedoval o svojem življenju in nam predstavil svoje najlepše slike. Njegovo otroštvo ni bilo najsrečnejše, potem pa se je vse izboljšalo. Živel je v Trstu, kjer so starši imeli gostilno. Tam se je prvič preizkusil z umetnostjo. Na začetku šolanja je bilo težko, na koncu umetniške šole pa je postal odličnjak.

Predstavil nam je svoje ročno in računalniško izdelane slike, najbolj mu je všeč risati ročno. Razodel nam je svojo tehniko barvanja in obrazil stil. Najprej naredi skico s

svinčnikom, potem pa vse prevleče s črnim peresom, nato pobarva s flomastri, nazadnje pa vse osenči z barvicami. Riše z zaokroženimi oblikami, saj mu ni všeč, da v risbah nasto-

pajo ostri koti. Vsaki sliki smo se čudili in jo občudovali z odprtimi usti. Nasmajali smo se s Packom in drugimi smešnimi stripi. Packo je neke vrste Walterjev "sin", ki govori neverjetno smešno spakedransčino, ki nam je super všeč! Walter že nekaj let sodeluje s priljubljeno otroško revijo Pastirček, za katero je narisal celo logotip, objavil pa je še veliko knjig in sodeloval tudi s prestižnimi založbami. O ženi Paoli Bertolini Grudina smo izvedeli, da je tudi sama zelo uspešna ilustratorka. Ona ga je spodbudila k poučevanju, on pa njo k slikanju. Ilustracije krasno barva z akvareli, nekatere njene knjige so prevedene v dvajset jezikov in so zelo cenjene. Želimo jima veliko uspeha in zadoščenja ter plodno umetniško ustvarjanje in da bi se njuna domišljija nikoli ne končala.

Marco S.
in ostali učenci OŠ Frana Erjavca

KCLB / Priznanje Kazimir Humar

Ponosno naprej, Števerjanski vestnik!

Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž je v četrtek, 21. marca, sprejela množično publiko, ki se je zbrala ob podelitvi 15. priznanja Kazimir Humar. Priznanje nosi ime po duhovniku, publicistu, prosvetnem delavcu, ustanovitelju in voditelju verskih in kulturnih organizacij, ki je imel izjemno pomembno vlogo na področju verskega in kulturnega življenja na Goriškem. Prav zaradi pomembnih zaslug in da bi njegovo delo ne šlo v pozabo, so Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete in Združenje cerkvenih pevskih zborov osnovali letno priznanje, ki nosi njegovo ime. Priznanje prejmejo društva, organizacije, posamezniki, ki so s svojim delom prispevali k razvoju kulturnih dejavnosti in za izjemne dosežke v organizacijskem delu. Letos ga je prejelo glasilo Števerjanski vestnik ob 50-letnici neprekinjenega izhajanja. Prva številka je izšla 12. januarja 1969 po zamisli nekaterih mladih članov društva SKPD F. B. Sedej, ki so se odločili, da bodo beležili kulturne, politične in aktualne dogodke, ki bi drugače šli v pozabo. Takoj na začetku delovanja so tisk vestnika urejali s ciklostilom v župnijskem uradu in kmalu so se zavedali, da je publikacija potrebna in da so jo števerjanske družine z veseljem prejemale na dom in podpirale. Dobro desetletje je vestnik izhajal skoraj mesečno, danes pa štirikrat letno. Berejo ga tudi števerjanci, ki so se iz rojstne vasi izselili in se tako seznanijo z dogajanjem v briški občini. Izhajanje vestnika je od vsega začetka osnovano na prostovoljnem delu članov: med leti se je v vlogi glavnega urednika vrstilo več zavednih števerjancev,

sodelovalo pa je veliko angažiranih mladih piscev, ki so oblikovali prispevke o vaškem življenju, polne ljubezni do rojstne vasi - vsem je bilo vedno zelo pri srcu

Dominik Humar, Ivan Vogrič in Marjan Drufovka, s sedanjim urednikom Damjanom Klanjščkom pa se je pogovarjal pokrajinski tajnik Slovenske skup-

Franka Žgavec, Franca Padovan, Martina Gereon, Iliaria Bergnach in Damjan Klanjšček (foto dd)

geslo vestnika, ki pravi "Povezujmo"! Nedvomno ima publikacija tudi zelo pomembno zgodovinsko vlogo, saj kronološko beleži dogodke kulturnega, gospodarskega, verskega in družbeno-političnega značaja - vsak zapis je za ta namen pomemben!

Četrtek večer je povezovala Katja Terčič, po prijetnem glasbenem uvodu harfistk Vide Boškin in Petre Devetak, studentk prof. Tatiane Donis na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel, pa sta stopila na oder predsednica SKPD Sedej Iliaria Bergnach in odgovorni urednik Števerjanskega vestnika Damjan Klanjšček, katerima so podelile priznanje Franka Žgavec, predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž, Franca Padovan, predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete, in predstavnica Združenja cerkvenih pevskih zborov Martina Gereon. Med navdušenim in ponosnim občinstvom so sedeli tudi trije nekdanji uredniki števerjanske publikacije

Damijan Klanjšček in Julijan Čavdek (foto dd)

nosti, Julijan Čavdek. Prva številka vestnika je nastala v času velikega kulturnega razcveta števerjance: 26. februarja 1968 je namreč začel delovati ansambel Lojzeta Hledeta, 19. marca 1969 je bil odprt obnovljen župnijski dom; 30. marca 1969 je nastalo športno združenje Brda; 2. maja 1971 je prvič potekal Festival narodno-zabavne glasbe. Ob tem uspehu je nastala ideja o glasilu in pod predsedovanjem Dominika Humarja, uredniškim vodstvom Mirka Hu-

marja, Marjana Terpina, Edvarda Hledeta in Borisa Hladnika je prvič izšel vestnik. Da bi obeležili pomembni jubilej, so izdali posebno slavnostno številko, ki povzema in beleži bogato zgodovino publikacije. Damjan Klanjšček je ob pogovoru navedel nekaj pomembnih števil v zvezi z vestnikom. Od vsega začetka je izšlo približno tristo števil publikacije, danes pa tiskajo 540 izvodov, 530 naročnikov v števerjanu, Gorici, videmskih pokrajini, Trstu, Italiji, Sloveniji in ZDA brezplačno prejema izvod na dom. Pri uredniškem delu sodelujejo Costanza Frandolič, Martina Valentinič, Elija Muzič in Stefania Beretta, pod nadzorom predsednice SKPD Sedej Iliarie Bergnach, ki je tudi za 50. obletnico veliko pomagala. Pri sestavljanju besedil priskočijo na pomoč tudi člani mladinskega krožka F. B. Sedej. Julijan Čavdek je spomnil na tri pomembne funkcije števerjanskega glasila: arhivsko-zgodovinsko poslanstvo, povezovanje in gojenje slovenskega jezika. Vestnik namreč beleži vse, kar se pomembnega dogaja v vasi, delovanje vseh skupin, ki spadajo pod okrilje društva Sedej, otroškega pevskega zbora, dramske družine in vse

dogodke družbenopolitične narave, vsaka številka pa je skrbno arhivirana in na razpolago tudi na spletni strani glasila - www.sedej.org (ob 40-letnici glasila so vse številke digitalizirali). Poslanstvo števerjanskega vestnika je že od prve številke to, da povezuje vas v celoto v upanju, da bi ga vsi števerjanci brali in po možnosti vanj pisali, seveda s posebno pozornostjo do lepega slovenskega knjižnega jezika in ob ovrednotenju "števerjancine". Damjan Klanjšček gleda pozitivno na prihodnost, na nove generacije piscev in urednikov, pri tem pa opozarja na pomembnost, ki jo ima papirnata izdaja glasila v primerjavi z objavljanjem zapisov na socialnih spletnih omrežjih.

Katja Ferletič

Obvestila

V galeriji Kulturnega doma v Gorici je na ogled še do petka, 29. marca 2019, samostojna likovna razstava slikarke Janine Cotič iz Sovodenj ob Soči.

SSO, SKGZ in SLORI vabijo na predstavitev trojezične publikacije Mi, Slovenci v Italiji, ki bo potekala v sredo, 3. aprila 2019, ob 11. uri v Katoliški knjigarni v Gorici (Travnik 25, Gorica).

SCGV Emil Komel vabi na redni občni zbor v ponedeljek, 8. aprila 2019, ob 19.30 ob prvem sklicanju in ob 20.30 ob drugem sklicanju na sejo dežurne šole na drevoredu 20. septembra 85 v Gorici.

Romanje v Medjugorje bo letos od 3. do vključno 6. maja. Odhod zgodaj zjutraj iz Nove Gorice in Rožne Doline preko Kozine do Medjugorja, kamor bodo romarji dospeli v popoldanskih urah. Udeležili se bodo sv. maš in raznih bogoslužnih obredov. Informacije in vpis pri g. Darku (0481 32121 ali 370 3201305), za Tržaško pa pri g. J. Markuži, župniku v Zgoniku (tel. 040 229166), za Slovenijo pri ge. Ani (05 3022530). Pri vpisu se poravnajo stroški. Na poti domov, v ponedeljek, 6. maja, bodo imeli sv. mašo v hrvaškem Lurdu v Makarski. Lepo vabljeni!

PD Rupa-Peč vabi od 23. do 29. avgusta 2019 na čudovit izlet po Cilentu, Amalfijski obali in mestecu Materii, Evropski prestolnici kulture za leto 2019. Informacije Ivo Kovac (0481 882285, 3470967807).

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 TCC 003 003 6225- SWIFT CUVI22C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

Za Novi glas: v spomin na ljubljeno mamo Danilo Žerjal vd. Levstik daruje hčerka Tatjana 100 evrov. **Ob 15. obletnici** smrti očeta Alfreda Iermara iz Ločnika daruje hčerka Marina 100 evrov za Sv. Goro in 100 evrov za Novi glas.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 29. 3. 2019 do 4. 4. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 29. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 30. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in žiljskem narečju.

Nedelja, 31. marca ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 1. aprila (v studiu Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakob show.

Torek, 2. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 3. aprila (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: KVECAL in HOACIN, čudni ptici iz ameriškega pragozda. - Izbor melodij.

Četrtek, 4. aprila (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

S I. STRANI Projekt Memobus

Mladi smo, spomin smo

Letos je ta "spominski" izlet trajal od 7. do 11. marca. Skupina slovenskih in italijanskih dijakov iz Trsta in Gorice, ki smo se ga prostovoljno udeležili, smo potovanje spomi-

ski politični nasprotniki. Naslednjega dne, po dolgi nočni vožnji z avtobusom, smo se zbudili v Krakovu. Obiskali smo judovsko četrt Kazimierz, staro judovsko pokopališče in tri sinagoge. Na-

na začeli v tržaški Rižarni pri Sv. Soboti. Ogleдали smo si prostore nekdanjega koncentracijskega taborišča, v katerem so bili zaprti Slovenci, Hrvati, Judje in italijan-

slednjega dne smo si ogledali nekdanji judovski geto. Presunil nas je trg, na katerega so postavili več praznih stolov, v spomin na vse judovske žrtve. Vstopili smo

tudi v muzej Lekarne pod Orlom in v Schindlerjev muzej. Vrh izleta je bil ogled koncentracijskega taborišča Auschwitz in uničevalnega taborišča Auschwitz-Birkenau. Taborišči nista samo muzeja, sta tudi pokopališči, kraja kulta oz. čaščenja, kraja spominjanja na žrtve ter zavedanja, kakšnih grozot je sposoben človek. Končno število žrtve, ki ga je holokavst prinesel od leta 1933 do 1945, gre od 15 do 17 milijonov. To število zajema skupine judovskega in slovenskega porekla, sovjetske vojne ujetnike, politične nasprotnike, etnične manjšine, kot so Romi, Sinti in Jenisch,

verske skupine, kot so Jehovove priče, homoseksualci, ter ljudi z duševnimi ali telesnimi motnjami.

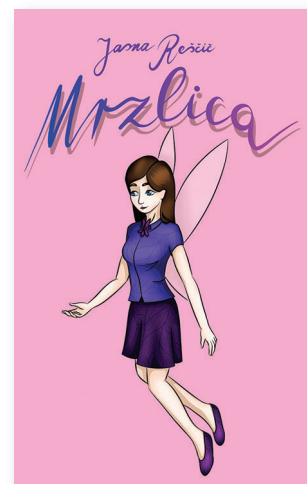
Potem ko smo videli skupino

izraelskih dijakov, ki so se po taborišču vedli precej neprimerno in vzvišeno, se je med nami razvel pogovor, kako se je treba v takem kraju obnašati, in večina nas je osupnila ob opazovanju bližnje skupine. Ugibali smo o razlogih takega vedenja. Dokončnega odgovora ni bilo.

Doživljanje takega potovanja je subjektivno. Človek se pred takimi scenariji vede na različne načine. Nekateri so celoten projekt doživljali na globok, drugi na objektivni način. Ne glede na to ti taka izkušnja v duši pusti sled.

Profesorja A. Slamič in D. Banelj, ki sta nas spremljala, sta nam večkrat poudarjala, da smo mi zadnja generacija, ki lahko še neposredno prisluhne zgodbam preživelih, kar je velik zaklad, ki bi ga morali izkoristiti. Kar so doživeli tisti ljudje, ki so preko- račili eno od mnogih 'vrat smrti' taborišč, nam ne bo uspelo nikoli dokončno doumeti. Lahko si predstavljamo, se pozanimamo in vidimo z "lastnimi očmi", kako je lahko izgledalo takratno življenje, a vse to je le majhen delček celote. Primo Levi je rekel, da je potrebno poznavanje, če je nemogoče razumeti. Memobus ponuja to spoznanje, Auschwitz pa je jasen primer tega nečloveškega dela naše preteklosti.

NOVO PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

Jasna Reščič
MRZLICA

Mladinski fantazijski roman je knjižni prvenec mlade, dvajsetletne avtorice iz Solkana. Z barvnimi ilustracijami je knjigo opremila avtoričina vrstnica Valentina Lazar.

Predstavitve bo v galeriji Ars nad Katoliško knjigarno v Gorici v petek, 5. aprila 2019, ob 17. uri.

Toplo vabljeni!

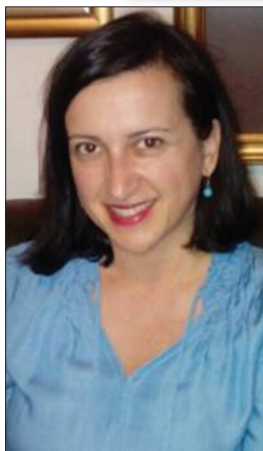
Manja Žugman / Pesniška zbirka Naj te ujame Urbani in ubrani senryuji

Leta 2018 je na knjižne police prispela zbirka senryujev z naslovom *Naj te ujame*, ki je nastala izpod peresa pesnice Manje Žugman in je izšla pri založbi Primus v Brežicah. Avtorčina stalnica je, da pri svojem snovanju posamezne knjige sodeluje z likovnimi umetniki. Tudi tokratno knjižno novost bogatijo in krasijo slike umetniških del Albine Kragelj, ki na sleherni strani (po samosvoji interpretaciji bralca) lahko tudi motivno-tematsko dopolnjujejo idejo zapisanega senryuja. Knjižica majhnega formata predstavlja bogato zbirko minimalističnih poetičnih vrstic, ki ubesedujejo družbene pojave in mesto posameznika v družbi, hkrati pa segajo tudi na področja človeške narave. Zapisane vrstice se preigravajo s stanji ženskega srca, so odsev ženskega sveta in razumevanja stvarnosti. Tudi (u)povedana narava v zbirki je odraz ženskega principa, ki je sprelet raznolikih čustvenih stanj, hkrati pa dokazuje avtoričino prizemljenost oziroma realne (z)možnosti razumevanja življenjskega vsakdana. Senryujske vrstice tako kažejo in opozarjajo tudi na medčloveško oddaljenost ter brezosebne odnose, ki jih narekuje današnji pridobitniško u(s)merjen svet, katerega pesnica predstavi z besedami *"Biča nas ta čas"*. Iz

senryujev veje družbena kritičnost ter spretno menjavanje trenutkov v naravi in človekovih notranjih stanj. Avtorica tovrstno motiviko

Manja Žugman Slike: Albina Kragelj

dodatno prenese – kot že poprej zapisano – na medosebne odnose, kar podkrepi z godojevskim čakanjem, da se na ravni jaz-ti odnosa kaj dogodi oziroma da se srečanje uresniči, izpelje in napoji človekovega duha. Temu je dodati tudi pisanje in pošiljanje voščil, kjer se je Žugmanova v nizanju misli in besed zavestno izognila izrekanju čestitk s seganjem v roko, da bi lahko

dodatno podkrepila to oddaljenost bližnjega – posameznika, ki ga je delovna rutina zaslužnjila, mu izčrpala moči in izpraznila duha. Človek je ujet v sodobno

tehnologijo (virtualni svet), ki samo ustvarja videz bližine, ne pa njenega za dandanašnji (pre)potrebne občutenja živega stika, kar avtorica zapiše v vrsticah *"Vedno bolj te ni"*. Manja Žugman je spretno in s preprostim jezikom opozorila na kompleksno tematiko, ki jo velja znova in znova ne le brati, ampak se z njo tudi soočiti, jo (po)notranjiti in predel(ov)ati, saj se njene posledice odražajo tako na ravni posameznika kakor tudi širše družbe. Za svoje idejno sporočilo je avtorica prav tako izbrala nadvse primerno zvrst – senryu, saj je zapisala malo besed, hkrati pa bralcu povedala veliko. Zbirka senryujev je urbana. Bralec lahko takoj začuti, da je postavljena v današnji čas in prostor, natančneje, da je nastajala v mestnem okolju, iz katerega posameznik beži, da bi našel naravo in/ali da bi našel sebe oziroma (ob)čutil svoj notranji svet, h kateremu se pesnica tudi vedno znova vrača ter raziskuje. Pričujoči senryuji s prevladujočo bivanjsko tematiko tako tenkočutno odražajo krhkost in ranljivost posameznika v svetu. Sklep lahko pospremimo z željo, da bi bralec v ubranih senryuih Manje Žugman povezal in dopolnil tako svojo čustveno kakor tudi racionalno komponento in v sebi našel tisto, kar v zunanjem svetu išče. Da bi sprejel in predelal kompleksno tematiko, ki mu jo je v pričujoči zbirki v preprostem jeziku tako iskreno, neposredno in odkritosrčno ponudila pesnica.

Kristina Gruđen Reya

V spomin profesorici in prevajalki Diomiri Fabjan Bajc Zbogom, prijateljica besed!

V dne, ko je na pragu pomladi zimski burin čas spet pokazal svojo moč, je vse, ki smo jo poznali, z njo sodelovali, delali, prijateljevali ali delili ljubezen do književnosti, jezika in kulture, globoko presunila vest o smrti profesorice, prevajalke, jezikoslovke in kulturne delavke Diomire Fabjan Bajc.

Diomira je bila moja kolegica na liceju France Prešeren v Trstu le kakih deset let. Dobrohotna, nasmehana, vedno pripravljena na pogovor ali za nasvet mlajši kolegici: taka se mi njena podoba pojavlja v spominu, ko skušam oživiti utrinke iz tistih skupnih šolskih let na prelomu sedemdesetih v osemdeseta leta. A tudi odločna, ko je bilo treba zagovarjati pomembne vrednote in načelnost v odnosu do našega lepega slo-

venskega jezika in kulture. Bila je ljubiteljica književnosti, globoko razgledana po evropskem literarnem zemljevidu, s subtilno izostrenim čutom za lepoto jezikov. To svojo ljubezen je strokovno oplemenitila in nadgradila s študijem v Benetkah na Fakulteti za tuje jezike in književnosti Ca' Foscari, toda že pred diplomom v akademskem letu 1965/66 je začela poučevati in postala profesorica italijanščine najprej na nižjih srednjih šolah, nato na tržaškem znanstvenem liceju Prešeren. Najini pogovori so se sukali okrog vzgojnih vprašanj, pedagoških dilem in družinskega življenja. O Diomirinih študijskih zanimanjih in dosežkih takrat nisem vedela veliko, saj je bila skromna, tudi zadržana, ni se postavljala v ospred-

je. Lahko rečem, da sem pri njej najbolj cenila dejstvo, da je kot profesorica italijanščine vsekakor postavljala na prvo mesto kultiviran in spoštljiv odnos do slovenščine. Iz njenih besed je bilo razbrati, da jo veseli prevajanje in jo pri tem vodi želja, da bi slovenska literarna dela bila dostopna tudi italijanskemu bralcu.

In prav njena zavezanost materinščini kot tudi odprtost v tuj jezikovni prostor sta se v harmoničnem ravnesju tako prepletli, da se je po upokojitvi leta 1988 vse bolj posvetila prevajanju iz slovenščine v italijanščino in posredovanju svojega znanja študentkam in študentom na Fakulteti za tolmače in prevajalce v Trstu.

Kot prevajalka je začela ljubiteljsko, ko se je sredi sedemdesetih let spopadla z romanom Alojza Rebule

V Sibilinem vetru (izšel v prevodu pri ZIT EST 1992). Kot mi je sama zaupala, je v času porodniškega dopusta našla čas za poglobitev v delo pisatelja, ki ga je izredno cenila. S tem prevajalskim prvencom je v našem prostoru nekoliko orala ledino na področju prevajalstva, ki je danes s razvejeno dejavnostjo mlajših prevajalk in prevajalcev bolj živahno in pri vstopanju v (še ne povsem razprt) italijanski prostor bolj dinamično in odmevno. Njena bogata prevodna bibliografija zajema številne prevode iz italijanščine in španščine v slovenščino za Radio Trst A, zlasti pa prevode slovenskih literarnih del, esejev in raznovrstnih besedil v italijanščino.

/str. 15
Majda Artač Sturman

Foto dd

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (57)

Dimitri Tabaj

Matura goriške gimnazije 1919 (2)

Ivan Tabaj je med prvo svetovno vojno poučeval na cesarsko-kraljevi višji realki v Ljubljani, kjer je bil med drugim član inšpekcijske konference za srednje šole. V Ljubljani - točneje v Bizoviku - je v begunstvu živel tudi družina mojega pradede, medtem ko sam praded - orožnik po poklicu - je bil kot črnovojniški četovodja vpoklican na fronto proti Italiji. Med vojno je Ivan Tabaj nekaj časa živel tudi v Trstu, kjer so bili zgoraj omenjeni tečaji za dijake goriške gimnazije in kjer je leta 1916 maševal za pokojnega cesarja Franca Jožefa I. Ivana Tabaja so italijanske oblasti prisilno upokojile leta 1923, še pred uvedbo fašistične Gentilejeve reforme. Po upokojitvi se je kot častni profesor umaknil v Štandrež, kjer je pomagal župniku Jožefu Kosovelu in leta 1926 je bil s patrom Sofronijem Kozlevčarjem edini slovenski spovednik na Sveti Gori. Njegov brat Andrej Tabaj - tudi on duhovnik, narodni delavec in profesor verouka - je bil prav tako prisilno upokojen že leta 1921. Oba sta večkrat bila tarča italijanskih oblasti in nestrpnosti. O njuni izredno pestri in preizkušeni življenjski zgodbi bomo bolj obširno in poglobljeno pisali kdaj drugič.

Na hrbtni strani slike mature sloven-

ske gimnazije v Gorici je Ivan Tabaj napisal imena profesorjev in dijakov. Začnimo s profesorji. Andrej Ipavec (1880-1924) iz Ročinja je bil profesor slovenščine, latinščine, grščine in nemščine, nekaj časa tudi ravnatelj. Po vojni so žal Italijani tega sicer zaslužnega človeka pridobili na svojo stran. Postal je urednik njihovega časopisa v slovenščini Nova doba. Kot profesor je bil tudi on upokojen in je zaradi nizke pokojnine živel v težkih razmerah.

Prof. Andrej Budal, pisatelj in prevajalec iz Štandreža

Andrej Budal (1889-1972) iz Štandreža je bil pisatelj in prevajalec. Doštudiral je romanistiko na dunajski univerzi. Nekaj časa je študiral tudi v Parizu. Bil je politično aktiven od leta 1909. Slovenščino je poučeval na slovenski gimnaziji in na nemški realki v Gorici. Med prvo svetovno vojno je bil mobiliziran, a je nekaj časa tudi on poučeval v Trstu. Po ukinitvi gimnazije v Gorici je poučeval na realki v Idriji, na učiteljski v Tolminu in na slovenski nižji realki v Vidmu. Kot profesor je bil zaposlen tudi v Perugini in v Benetkah. Leta 1946, v Trstu samem nad 600, ki so se pričeli nazadnje sami privatno učiti".

konferenci v Parizu. Po vojni je bil profesor slovenščine in zgodovine v Trstu, kjer je nekaj let vodil tudi gledališče. Njegova bibliografija je obsežna (skoraj 800 enot). Veljal je za ljudskega pripovednika, ki je pisal za narodno ogrožene rojake. Robert Kenda (1878-1945?), šolnik in narodni delavec iz Ajdovščine, je filozofijo doštudiral v Pragi. Bil je velik rodoljub in narodni buditelj, član ljubljanskega izobraževalnega društva Akademija. Od leta 1923 je poučeval na učiteljski v Mariboru. V Izvestju mariborske klasične gimnazije za leto 1934-1935 piše, da je bil "v predvojni dobi povsod, kjer je služboval, neumoren budilec narodne zavestnosti in organizator mladine v smeri jugoslovanske miselnosti". Uporabljal je zgovoren psevdonim "Suženj laški". Prav prof. Kenda je leta 1923 poročal v Jadranskem almanahu o obupnem stanju slovenskega in hrvaškega šolstva pod neusmiljeno italijansko okupacijo: "Do izbruha italijanske vojne 23. 5. 1915 so delovali vsi omenjeni zavodi. Slov. gimnazija v Gorici je dobila v tem letu 5. razred in imela 495 dijakov. Vsled vojnih dogodkov so sklenile šolsko leto vse šole v Primorju že o Binkoštih. /.../ Vsled tega je (po vojni) ostalo velikansko število jugoslovanskih dijakov brez pouka, v Trstu samem nad 600, ki so se pričeli nazadnje sami privatno učiti".

Prof. Robert Kenda, šolnik in narodni delavec iz Ajdovščine

Grb profesorjev Ivana in Andreja Tabaja v Štandrežu.

Grb Andreja Ipavca v Ročinju

Žal so Italijani po vojni pridobili na svojo stran sicer zaslužnega prof. Andreja Ipavca, ki je postal urednik njihovega časopisa v slovenščini Nova doba. Kot profesor je bil tudi on upokojen in je zaradi nizke pokojnine živel v težkih razmerah.

DELNO OBJAVLJENO TUDI NA PORTALU KAMRA, PORTALU DIGITALIZIRANE KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENSKEH POKRAJIN (www.kamra.si), KI GA UPRAVLJA OSREDNJA KNJIŽNICA CELJE.

Kratke

Pri založbi Goga vsi spisi iz Kosovelove zapuščine

Pesnik Miklavž Komelj je za založbo Goga pripravil prestižno izdajo v dveh knjigah na skoraj 2000 straneh, kjer so zbrani vsi zapisi iz Kosovelove zapuščine, ki so ostali neobjavljeni do danes. Knjiga bo izšla pod naslovom Vsem naj bom neznani in založba sporoča, da v prednaročilu stane 59,99 evrov, medtem ko bo po izidu stala 99,90 evrov. Srečko Kosovel (1904–1926) je o sebi pisal kot o zvezdnem utrinku, ki ga bodo šli ljudje iskati in ga ne bodo našli – ob tem pa se bodo zavedali, da so sami utrinki velike kozmične volje. Njegov literarni opus, nastal v nekaj letih neverjetno intenzivnega pisanja, je bil objavljen postopoma – v različnih časih je šele nova senzibilnost v njem odkrila nove tekste.

V dveh knjigah te izdaje so zbrani vsi zapisi iz Kosovelove zapuščine, ki so ostali neobjavljeni do danes. Kosovelovo pisavo kaže ta v magmatskem stanju nastajanja. "O ti moja

knjiga, nenapisana, / ti moja knjiga žgočih spoznanj, / žarečih energij, sanj, moči, / vse zlate žarijo črke iz noči /.../ "

Prva knjiga obsega poezijo, prozo in dramatiko. Vanjo so vključeni tako dokončani teksti – pesmi, črtice in nekaj drobnih dramskih del – kot tudi številni fragmenti in osnutki.

Druga knjiga predstavlja Kosovela predvsem kot misleca – obsega od aforizmov do načrta za knjigo Biti ali ne biti. Vključeni so tudi zapisi

o literarni teoriji, gradivo za diplomsko nalogo o Alojzu Gradniku in osnutki pisem. V dodatku so nove transkripcije že objavljenih pesmi in drugih besedil. Dodana sta dva spremna eseja Miklavža Komelja.

Založba Goga sprejema prednaročila za knjigi v trdi vezavi in lično oblikovani škatli na spletu na naslovu: <http://www.goga.si/sl/trgovina/405/>.

To phôs, svetloba, lumen ... in tema kot črno sonce v sliki in sodobni poeziji 2 generaciji: slikarstvo - poezija

Emerik Bernard, Živko Marušič, Suzana Brborović, Enej Gala in Maruša Šuštar – Aleš Debeljak, Matjaž Kocbek, Anja Golob in Neva Lučka Zver na razstavi v Mestni galeriji v Novi Gorici. Kurator razstave, ki je na ogled do 5. 4. 2019, je Andrej Medved.

Na odprtju, ki je bilo v sodelovanju s SNG Nova Gorica v petek, 15. marca letos, sta poezijo brala priznana dramska igralka Maja Nemec in Peter Harl. Poglobljeno o razstavi bo kurator spregovoril na javnem vodstvu in predavanju o sodobnem slovenskem slikarstvu v navezavi na modernistično evropsko umetnost v torek, 2. aprila 2019, ob 19. uri.

Mesec marec v Mestni galeriji Nova Gorica že tradicionalno namenja študijski razstavi. Razstavo in literarni "dogodek" je zasnoval kot predstavitev vrhunskega slovenskega slikarstva, ki ga predstavljata opusa Emerika Bernarda in Živka Marušiča ter pesnikov Aleša Debeljaka in Matjaža Kocbeka s sočasnimi vzporednjem del najmlajše generacije slikarjev Suzane Brborović, Maruše Šuštar in Eneja Gala, ki so uspeli tudi zunaj nacionalnih meja, ter pesnic Anje Golob in Nuše Lučke Zver. Namen razstave in predstavljene poezije (vsi ti avtorji namreč predstavljajo po mnenju Andreja Medveda vrhunec v našem likovnem in literarnem prostoru) je umestitev in nekakšno "slavilo" sodobne umetnosti, ne glede na to, da so starejši avtorji že znani in uveljavljeni, ne poznamo pa dovolj najmlajših avtorjev, ki šele stopajo na umetniško pot. To velja tako za Gala, Šuštarjevo in Brborovičev, še posebej pa za novi imeni na slovenskem literarnem obzorju. Anja Golob je izdala dve zbirki pesmi, obe nagrajeni z Jenkovo nagrado za najboljšo delo po izboru Društva slovenskih pisateljev. Neva Lučka Zver pa le eno zbirko, a že odmeva v literarnih krogih. Obe živita v tujini in obetata nove in izvirne pesniške dogodke. Ob razstavi je izšel obsežnejši zbornik, v katerem so posamezni avtorji podrobneje predstavljeni.

Srečko Kosovel, 1920

Zmeraj bo ostal v toplem spominu
Umril je pisec besedil za narodno zabavno glasbo Ivan Malavašič

V 92. letu starosti je v ponedeljek, 11. marca 2019, preminil Ivan Malavašič, ki velja za enega najbolj plodovitih piscev besedil za ansamble slovenske narodno-zabavne glasbe. Ustvaril je okoli 1800 besedil, med drugim se je podpisal pod verze skladbe *Domači vasi*, ki jo je kot svojo prvo vokalno-instrumentalno leta 1964 posnel Ansambel Lojzeta Slaka.

Za Slakov ansambel je Malavašič napisal tudi številne druge uspešnice, kot so *Ta sosedov France*, *Šmentano dekle*, *Poštar*, *Tvoje oči*, *Srnjak*, *Frklja*. Podpisal se je tudi pod besedila več skladb Ansambla Franca Miheliča: *Dekle iz Ribnice*, *Voščilo*, *V prelepem majskem dnevu*, *Se Ribničan spremenil ni*. Pisal je tudi za Beneške fante, Ansambel Maksa Kumra, Ansambel bratov Poljanšek, Ansambel Matije Slaka, Ansambel Vita Muženiča, Ansambel Jožeta Krežeta, Šaleške fante, Dobovskih pet, Ansambel Toneta Kmetca, Vesele planšarje, Ansambel Ottavia Brajka, Ansambel Mihe Dovžana, Ansambel Jožeta Burnika, Ansambel Franca Flereta, Ansambel Henček in vrsto drugih ansambllov. Nekaj njegovih skladb je zapel tudi njegov sin, Andrej Malavašič, in jih nekaj posnel z ansamblom Javor.

Leta 1997 je bil nagrajen s Souvanovo nagrado za življenjsko delo za pisanje besedil.

Napisal je tudi skoraj 100 povesti in nekaj romanov. Izdal je 17 knjig. Pisal je kratke zgodbe za tovarniško glasilo Usnjar, objavljajl je tudi v Kmečkem glasu in Ognjišču. Že od mladih let se je posvečal tudi slikarstvu. Bil je tudi pritrkovelec, kar je opisal v romanu *Pritrkovelec Marko*.

Spomini na Ivana Malavašiča

Z Ivanom smo se spoznali že davnega leta 1970, ko je naš ansambel iskal tekst za nastop na ptuškem festivalu. Ivan je bil takrat verjetno edini, ki je pisal že besedila za ansamble. Takrat je ponarodela njegova pesem *Domači vasi*, skladba, ki jo je uglasbil Lojze Slak in opeva prav idilično vasico Podlipo pri Vrhniki, kjer je Ivan živel. Tako smo mu pisali in ga prosili, ali bi tudi za naš ansambel napisal kaj primerne.

Bil je takoj pripravljen in nam poslal nekaj besedil ter rekel, naj si po želji katera izbere. Naš ansambel je enkrat tudi zmagal nagrado za najboljšo besedilo, in sicer za Malavašičevo besedilo. Ob vrnitvi domov smo šli do njega na

dom v Podlipo ter mu izročili nagrado in mu skladbo tudi zapeli. Bil je zelo vesel. Z leti so se spletle vezi tudi ob števerjanskem festivalu, in ker je bil Ivan Malavašič tudi slikar, je v prostorih Se-dejevega doma tudi razstavljal. Nekatere teh slik še danes krasijo naše domove. Ansambli, ki so nastopali na prvih števerjanskih festivalih, so skoraj vsi imeli kakšno Malavašičevo besedilo. Večkrat je bilo to besedilo nagrajeno, tudi kot najboljše. Naš ansambel je posnel vrsto skladb z njegovim besedilom. Take so npr. Najlepše je doma, Nevsti, Zdravila,

Micika, O jej ja in druge. Zelo je bil hvalen, ker mu je društvo F. B. Sedej posiljalo vsa leta na dom Števerjanski vestnik, tako da je bil seznanjen z vsem, kar se je dogajalo v Števerjanu, še posebej na kulturnem področju. Ob 50. obletnici ustanovitve našega ansambla smo prejeli Ivanovo pismo, v katerem takole obuja spomine:

"Neki dan, mislim, da je bila to nedelja, pred kakšnimi petdesetimi leti, so me obiskali gospod Lojze Hlede in njegovi fantje ter mi povedali, da so ustanovili ansambel in želijo tudi nastopiti na ptuškem festivalu. In tako smo se pogovarjali tudi o tem, da bi za to rabili kakšno besedilo. Mislim, da jih je k meni napotil g. Boris Kovačič, ki je bil tedaj urednik na radiu. Seveda smo našli skupen jezik, kot se reče, in mislim, da so na Ptuj nastopili z mojim besedilom in bili uspešni.

Potem pa ste tudi v Števerjanu organizirali podobno prireditev, ki sem se je udeležil. Pripeljal sem se tja z ansamblom pokojnega Rudija Morandinja iz Kranja, slepim muzikantom. In potem sem z vami sodeloval dolga leta. Ostali so lepi spomini, tako na to sodelovanje kot na števerjanske lepote in ljudi! V Števerjanu sem nekoč imel tudi slikarsko razstavo.

Iskreno se zahvaljujem, ker mi redno pošiljate Števerjanski vestnik, da smo tako še vedno nekako povezani. Lep pozdrav Vam in vsem v Števerjanu". Malavašič je napisal nešteto besedil, knjig, povesti, priročnik in knjigo o pritrkovanju. Na njegov pogreb ga je prišlo počastiti veliko ansambllov, s katerimi je sodeloval kot tekstopisec. Lepo je bilo tudi slišati pritrkovanje Ivanu v slovo.

Lojze Hlede

Vladka Tucovič Sturman

JEZIKOVNICA

58

Bazovica, bazoviški in bazovski ...

Je že tako, da nekateri dogodki spodbudijo pogostejše pojavljanje določenih besed, kot je bilo prejšnji mesec tudi z nesrečno Bazovico. Ne bom ponavljala, zakaj se je to zemljepisno ime znašlo na prvih straneh slovenskih časnikov in med udarnimi novicami drugih medijev, dejstvo je, da so z njegovo rabo imeli novinarji in komentatorji iz matice kar nekaj težav. Še najočitneje je bilo pri neodločni rabi predloga v in na, zgodilo se je namreč, da se je v enem besedilu pojavil zapis tako v Bazovici kot tudi na Bazovici. Več kot očitna spodbuda torej, da kaj napišem o tem vprašanju. Bazovica je zemljepisno lastno ime, sodi med naselbinska oz. krajevna imena. V knjigi *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen* (2009), ki ga je sestavil slovenski jezikoslovec in do nedavna predstojnik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU), dr. Marko Snoj, piše, da je lastno ime nastalo iz občnega imena za grm bezeg, katerega prvotna oblika se je verjetno glasila *bez*, kakor je še vedno v nekaterih slovenskih narečjih. Bazovica je podobna krajevnima imenoma Bezgovica (na Štajerskem in Dolenjskem) in Bezovica (pri Črnem Kalu). Bazovici malce manj podobna imena so še Bizovik (predmestje Ljubljane), Bezena in Bizelsko (oboje na Štajerskem). Tudi v drugih slovenskih jezikih se pojavljajo zemljepisna imena, ki izhajajo iz besede bezeg in so zelo podobna Bazovici, npr. hrvaško Bazgova in Bazje ter češko Bzova. Obstaja pa tudi povsem enako zemljepisno ime Bazovica, in sicer na Hrvaškem ter v Srbiji in Makedoniji.

Pri krajevnih zemljepisnih imenih nas ponavadi zanima še, kako se imenujejo prebivalci in kakšen predlog se uporabi v mestniku (v ali na) in roditelju (iz ali z). V Snojevem etimološkem slovarju piše, da je prebivalec Bazovec in da se rabi predlog v: v Bazovici, pridevnik pa je bazovski. Dodano je še, da je pridevnik bazoviški narejen umetno. V *Slovenskem pravopisu 2001* pa lahko pri iztočnici Bazovica na jezikovnem portalu fran. si še vedno preberete podatke, da sta prebivalec in prebivalka Bazovice Bazovičan in

Bazovičanka, pridevnik pa bazoviški. Do takih tvorjenk, ki nimajo podlage v realnem govoru domačinov, ponavadi pride, ko se besede tvorijo po vzorcu. Npr. Bazovica je podobna Brezovici. Če je prebivalec Brezovice Brezovičan, je po analogiji prebivalec Bazovice Bazovičan in kot je pridevnik brezoviški, je po tem vzorcu tudi bazoviški, čeprav ne Bazovičan ne bazoviški ne ustrezata rabi domačinov.

Poleg predloga v je v *Slovenskem pravopisu 2001* zapisano, da se rabi tudi na, torej na Bazovici. Mogoče od tod zmeda, da je v časopisnem članku pisalo na začetku na Bazovici, sredi besedila pa v Bazovici? Ne vem. Bolj se nagibam k domnevi, da je avtorja zmedel predlog na v stalni zvezi bazoviška gmajna. Spomenik bazoviškim žrtvam in vsakoletna proslava namreč nista sredi kraja, torej v Bazovici, temveč na gmajni. Čeprav *Pravopis* pri besedi gmajna navaja rabo obeh predlogov: pasti živino na gmajni, iti v gmajno (gozd).

Če še malo pobrskamo po jezikovnem portalu Fran, naletimo na zapis v *Jezikovni svetovalnici* iz leta 2016, ki ga je prispeval dialektolog dr. Peter Weiss: "Za kraj Bazovica (Basovizza) se uporablja pridevnik bazovski, zato Pavle Merku' v priručniku *Slovenska krajevna imena v Italiji* (1999) opozarja: 'bazoviški je neologizem, nastal l. 1930 v Ljubljani ob ustrelitvi štirih narodnjakov na bazovski gmajni in je v rabi izključno pri zvezah bazoviške žrtve, bazoviški junaki'". Dodajam, da se pridevnik bazoviški v osrednjih slovenskih medijih rabi tudi še v zvezi bazoviška/Bazoviška gmajna, o čemer pričajo pojavitve v korpusu Gigafida. Zadetki bazoviška/Bazovska gmajna pa so povprečno iz Novega glasu.

Uveljavljenega pridevnika bazoviški iz osrednjeslovenskega knjižnega jezika ne moremo izkoreniniti, ustrežnejšega pridevnika bazovski pa nikakor ne prepovedati, očitno je, da v slovenskem jeziku sobivata.

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Spominski utrinki

Miran Hrovatin

Četrto stoletje je minilo, odkar smo izgubili dva izredna snemalca, s katerima je delo postalo užitek, saj sta že iz samega pogleda razumela, kateri kader potrebuješ za prispevek. Najprej je v Mostarju hrvaška granata ubila Sašo Oto, le nekaj tednov kasneje pa je pod rafali padel v bližini hotela Hamana v Mogadišu Miran

Ilaria Alpi in Miran Hrovatin

Hrovatin. Zakaj in kdo je naročil umor, še vedno ni znano, grozi celo zastaranje sodnega postopka, kar bi lahko pomenilo, da resnica nikoli ne bo prišla na dan. Miran in Saša: prijatelja in skrbna očeta. Tako se ju spominjam, na terenu smo se večkrat srečevali, Saša je bil z menoj v ekipi, Miran pa s Sergijem Kocjančičem. Spomladi leta 1991 smo se slučajno srečali na Terazijah v Beogradu. Bilo je pozno popoldne, ko je Miran z odprtim prtljajnikom prekladal kamero, kovčke in torbe, da bi našel še kaj prostora za zavitek. Saša je pristopil, "kaj skrivaš, si našel kaj posebnega?" "Poglej, to sem našel v knjigarni". Bila je slikanica in simpatičen medvedek iz pliša. "Kje je knjigarna?" "Takoj za vogalom". Saša je še dejal: "Takoj se vrnem", in stekel proti knjigarni. Dve, tri minute kasneje je bil nazaj z zavitkom v roki. Ko sta se Miran in Saša srečala, sta najprej izmenjala

nekaj besed o sinovih in se šele nato pozdravila. Sredi aprila smo se znova srečali, tokrat na parkirišču hotela Esplanade v Zagrebu. Miran in Sergij Kocjančič sta se vračala iz Beograda, mi trije s šoferjem Naturalom in Sašo smo prišli, bolje rečeno, zbežali smo iz Sarajeva, kjer se je pričelo srbsko obleganje in topovsko obstreljevanje

mesta. Sredi Romanije nas je ustavila srbska milica in malo je manjkalo, da pijani vojak ni streljal proti našemu avtomobilu po navodilu "prvo pucaj, posle pitaj".

Prišli smo v Srbijo, prepričani, da so nevarnosti mimo. Toda v bližini meje z Mđžarsko smo naleteli na srbske tanke in tovarnjake, ki so se vračali z boja. Umaknili smo se, le za las nas tank ni porinil v bližnji potok. Toda o tem smo se pogovorili kasneje. Najprej sta si Saša in Miran izmenjala zadnje vesti o sinovih in pokazala, kaj sta jima kupila. Še med večerjo sta se veselila trenutka, ko bosta otrokoma pokazala, kaj vse sta jima prinesla s potovanja. Zadnjič sem Mirana videl marca 1994 v tretjem nadstropju poslopja Rai v ulici Fabio Severo. Ves vesel mi je dejal: "Končno bom bosanski mrz zamenjal s toplim somalskih podnebjem. Zelo rad grem z Ilario". Pošalil sem se, češ, ne vem, ali bo v Mogadišu trgovina z igračami. "Se bo že kaj našlo", s temi besedmi se je Miran poslovil.

Saša Rudolf

Ponedeljekov večer v Društvu slovenskih izobražencev

Vinko Bandelj - znanstvenik in pesnik

V splošnem pojmovanju ljudi se zanimanja znanstvenikov nikakor ne ujema z literaturo, kaj šele da bi se znanstvenik ukvarjal s poezijo. To gotovo ne velja za slovenskega zamejskega pesnika mlajše generacije Vinka Bandlja, ki se poklicno posveča znanstvenemu raziskovanju, goji pa še mnogo drugih zanimanj, med temi zanimanje za literaturo, saj je izdal tudi dve literarni deli, prvo v prozi, drugo v poeziji.

Prav ta njegova dvojna podoba je pritegnila zanimanje organizatorjev ponedeljkovih srečanj v Društvu slovenskih izobražencev in nastal je večer, na katerem sta se prepletali znanost in poezija. Pravzaprav sta bila oba vidika prav do začetka pogovorov s publiko popolnoma ločena. Prvi del večera je potekal v obliki vprašanj in odgovorov, ki jih je Vinku Bandlju zastavljal predsednik DSI Sergij Pahor. Najprej je v predstavitvi povedal, da je gost raziskovalec na področju oceanografije in morske ekologije, zaposlen na Nacionalnem inštitutu za oceanografijo in eksperimentalno geofiziko (OGS). Izhajajoč iz zanimivega in malo znanega podatka, da je naše morje znanstveno raziskoval že sam Sigmund Freud, ki so ga zanimalo predvsem jegulje, je od teh prešel na tuje ribe, ki se pojavljajo v naših morjih. Bandelj je pojasnil, da predstavlja enega večjih problemov Jadranskega morja porast vodnega prometa z ladjami, ki s seboj prinašajo k nam tuje vrste. Te pa so včasih nevarne za domače vrste rib, saj jih lahko izpodrinejo. Ena takih nevarnih vrst so rebrače (podobne meduzam):

gre za invazivno vrsto, ki se je pojavila najprej v Črnem morju in tam dobesedno uničila domačo vrsto rib (poleg tega, da tekmujejo z njimi v boju za hrano, uničujejo domače ribe tudi s tem, da se prehranjujejo z njihovimi ličinkami in jajčeci). Gojitelji školjk in rib imajo tudi

Jadranskega morja, kjer so koncentracije usedlin živega srebra med največjimi na svetu. Usedline prihajajo iz raznih industrijskih objektov. Tudi reka Soča prinaša s sabo živo srebro iz zdaj že zapuščenih idrijskih rudnikov in jih ob izlivu odlaga v morje.

Foto damij@n

že v Gradeški laguni z rebračami velike probleme. Bandelj se je dotaknil mnogih argumentov morske ekologije, ki so prav v tem obdobju posebej aktualni in v centru pozornosti javnega mnenja, npr. problema v zvezi s plastiko, ki se nabira v večjih morjih, npr. v Atlantiku ali Pacifiku. Vendar pa za zdaj po njegovem mnenju v Jadranskem morju to ni največji problem. Hujši povzročitelj uničevanja rib pri nas je onesnaževanje z ribiškimi mrežami, ki so narejene iz najlona. Velikokrat se ribičem strgajo in jih zato izgubijo oz. jih pustijo na dnu morja; tako se v mreže še dalje lovijo ribe, ki jih ne bo nihče zaužil. Povedal je, da je okolje v severnem Jadranu in Tržaškem zalivu precej zdravo. Ni namreč velikih onesnaževalcev, razen v Gradeški laguni oziroma severozahodnem delu

Drugi del ponedeljkovega srečanja je bil namenjen poeziji. Urednica knjižne založbe Mladika Nadia Roncelli je predstavila Bandlja kot pesnika. Najprej je obrazložila, od kod naslov njegove pesniške zbirke, *Nebo je prazno*, ki je obenem tudi naslov poezije "... bogovi so utihnili, zapustili so nas na zapuščeni planetu". Bandelj hoče povedati, da je na nebu samo tišina; ostali smo sami na svetu. Ta svet pa je tak, kakršnega smo si sami ustvarili. V njem prevladujejo socialne krivice, uničevanje okolja z onesnaževanjem, brezsrčnost, neravnovesje v svetovnem gospodarstvu. Sam avtor je dodal, da je z naslovom in s svojimi verzmi mislil predvsem na tiste ideologije, v katere so še do "včeraj" nekateri slepo verjeli in ki so bile zanje fiksne točke; pred dvajsetimi leti pa so dokončno propadle.

V mnogih Bandljevih pesmih z družbeno vsebino je zaznati trpko občutje ob krivica današnjega sveta. Mnogo bolj lirične pa so poezije, v katerih se vrača v naravo, na svoj Kras, kjer je zrasel. Tu je avtor bolj osebno in ponavljajo se motivi kamna, skale, vetra ali morja (npr. pesem *Kamen*).

Tržaška danost, iz katere izhaja, je za Bandlja navdihujoča in zanimiva zaradi specifičnosti tega mesta, ki je stičišče različnih narodnosti, tudi zaradi neposredne bližine meje. Najbolj pa ga navdihujejo dinamike v medčloveških odnosih. Te razne motive so poslušalci lahko dojele, ko so poslušali umetniško branje pesmi igralca Radijskega odra Petra Rasenija. Zanimiv je cikel pesmi z naslovom *Pred dnevom mrtvih na pokopališču v fari pri Hrenovcih*. Ob obisku grobov Bandelj pripoveduje zgodbo svojih prednikov, obenem pa se od grobov pogled dvigne in zaustavi na Nanosu, naravi in bližnji vasi, pa tudi na starki na vozičku, ki ob grobu zbrano moli, medtem ko se vsem drugim mudi vrniti se v svoj svet "stremljenja, negodovanja in zahtevanja in razočaranja, kjer imamo vedno vsega preveč in nikoli ničesar zadosti.

V zanimivi debati so poslušalci izvedeli tudi, kakšen je Bandljev kulturni background: ta obsega slogovno in narodnostno zelo različne avtorje in se razteza od slovenskih klasikov (med njimi se najbolj navdušuje nad Kosovelom, Kocbekom, Kovičem, Strnišom ali Makarovičevom), do Ginzburga pa do ameriških avtorjev; rad ima avtorje indijske narodnosti in se pri njih navdihuje. Na splošno pa zelo rad bere, vsak prosti čas je dober, da vzame knjigo v roko.

Anka Peterlin

V vasi Špeter ob Soči

Tečaj s Pando van Proosdij

V nedeljo, 24. marca 2019, je v župnijskem gledališču v Špetru ob Soči (San Pier d'Isonzo) potekal tečaj za zborovske pevce z nizozemsko strokovnjakinjo Pando van Proosdij. Tečaj je organizirala deželna gledališka zveza ERT FVG (Ente teatrale regionale) v sodelovanju s pevskimi društvi Vesela pomlad, Aesontium in La Foiarola. Panda van Proosdij je diplomirala na plesni akademiji v Rotterdamu in se nato izobraževala na gledaliških in pevskih tečajih po Evropi. Van Proosdij je prepričana, da je za lepo in kakovostno petje najprej potrebno dobro počutje in zaupanje lastnemu telesu, zato je razvila posebno metodo, ki preko gibanja pomaga pevcem do boljšega zvoka.

Svojo metodo že trinajst let uspešno predstavlja na delavnicah po Evropi, pa tudi na ateljih prestižnih pevskih festivalov. Kot koreografinja sodeluje z različnimi opernimi gledališči in pevskimi zbori. Nedeljski tečaj se je začel s triurno jutranjo delavnico, ki so se je udeležili vsi prijavljeni zbori skupaj. Delavnica je bila fizično precej naporna, saj je večina vaj slonela na gibu, a docentki je uspelo udeležencem posredovati svojo dobro voljo in izjemno energijo, s pomočjo katere so tri ure hitro minile. Med delavnico so se mladi pevci in pevke naučili, kako pri petju pravilno uporabljati vse svoje telo, naučili

so se biti sproščeni in razigrani, poleg tega pa je veliko vaj slonelo na medsebojnim spoznavanju in zaupanju: to je še en vidik, ki ga ne gre zanemariti, saj je v pevskem zboru zelo pomembno, da se vsi člani

jega programa, ki jih bo predstavila ob 40. obletnici pevskega društva. Obletnico bodo s posebnim koncertom proslavili septembra. Našo zamejsko skupnost pa so predstavljala tudi mlada dekleta iz srednješolske dramske skupine z Opčin, ki v letošnji

počutju del iste celote in lahko tako skupaj zapojejo. V popoldanskih urah pa je nekateri zbori čakala še individualna vaja, med katero so vadili pesmi iz zborovega repertoarja in skupaj s Pando sestavili koreografijo. Na tečaju sta sodelovala dva zamejska zbora: dekliška skupina Igo Gruden iz Nabrežine in zbor Vesela pomlad z Opčin. Pevke nabrežinskega zbora so se udeležile le jutranje delavnice, mladinska skupina Vesela pomlad pa se je ustavila še na popoldanskih vajah, kjer je s koreografijo popestrila nekaj pesmi iz svo-

sezoni prav zaradi omenjenega okroglega jubileja sodeluje z zborom Vesela pomlad pri posebnem projektu: že čez nekaj mesecev bo na odru zaživel izvirni muzikal. Izkušnje, ki so si jih mlade igralke nabrale od profesionalke, jim bodo pri pripravi muzikala prav gotovo koristile. Tečaj je bil vsekakor koristen za vse udeležence in udeležence, ki so dvorano zapustili utrujeni, a z nasmehom na obrazu in z upanjem, da bodo lahko v prihodnje spet sodelovali z nasmejanjo in poskočno Pando van Proosdij.

Mojca Petarosa

V SENČNIH KOTIH ZGODOVINE IN MITA...
PRVIČ V DIPTIHU V SLOVENSKEM STALNEM GLEDALIŠČU

LOT VEKEMANS

ISMENA

Lahko sodite o meni, zakaj pa ne...

IGRA: NIKLA PETRUŠKA PANIZON

JUDA

Nekdo je moral to narediti.

IGRA: PRIMOŽ FORTE

REŽISER: IGOR PISON

V SOBOTO, 30. MARCA, OB 19.00
KULTURNI DOM V TRSTU, UL. PETRONIO 4

Vstopnina za obe predstavi: 10 evrov

Blagajna SSG je odprta
od torka do petka 10.00-15.00
in uro pred predstavo
Tel. 040 2452616
www.teaterssg.com

V kavarni San Marco predstavitev Pesmi/Poesie Marije Kostnapfel

V središču pesničine pozornosti je eksistencialna tema

Založba Mladika in Slaviistično društvo Trst-Gorica. Videm sta v torek, 12. marca, v zgodovinski kavarni San Marco v Trstu predstavila pesniško zbirko *Pesmi/Poesie* Marije Kostnapfel. Delo, ki so ga že tiskali v slovenščini leta 2016, je konec minulega leta izšlo v slovenščini in italijanščini v sozaložbi pri Mladiki in Slovenski matici. Po uvodnem pozdravu urednice Mladike Nadie Roncelli, ki je povedala, da gre za posebno dvojezično predstavitev poezij, ki se bodo širile v slovenskih in italijanskih krogih, sta avtorico predstavili prof. Marija Pirjevec in prof. Gabriella Musetti. Pri branju pesmi Marije Kostnapfel, ki je sicer do leta 2016 svoja dela v glavnem objavljala v revijalnem tisku, opazimo, da gre za zrelo, zahtevno in nekoliko enigmatično pesniško izpoved, je obrazložila prof. Pirjevec. Poezija je produkcija pomenov oz. tvorjenja novih pomenov, tako deluje tudi poezija Marije Kostnapfel, ki ni

enoumna, temveč kompleksna in gibljiva. Njen jezik je izrazito oseben. Za tržaško okolje je izjema, da v njej ni zaslediti močnejšega stika s krajino primorskega sveta

notranje praznine in nemoči, ki ogrožata današnje nezavarovane ljudi. V njeni liriki naletimo na izstop iz tradicionalnih sistemov smisla. Gre za umik iz nekdanih

Foto MČ

in z mediteranskimi enotami, kar je značilno za nekatere pesnike na skrajnem slovenskem zahodu. Tudi kraško-tržaška družbena problematika, ki pogosto zaposluje naše domače pesnike, Marije Kostnapfel ne pritegne. V središču njene pozornosti je eksistencialna tema, točneje občutek

varnostnih stanj. Zgovorna je v tem smislu njena pesem *Praznina*, ki je skržena do skrajnosti na šest skopih verzov. Prav ta besedna askeza povzroča, da je pesem pomensko mnogo bolj intenzivna, kot če bi bilo v njej več pojasnjevalnih izrazov. Zavedanje notranje luči in praznote pa je to-

likšno, da načne tudi besede same. Njen eksistencialni odnos do jezika je zajel občutek razdrtosti in negotovosti.

Pri nekaterih pesmih zaznamo, kako iz globine privre občutek nekdanje barvnosti in lepote ter zavesti, da se ti časi ne bodo več vrnili. Pesnica zaznava svet okoli sebe kot svet, v katerem se rušijo vrednote, in v tej krizi temeljev išče nove izhode. Gre za zbirko, ki s posebno, duhovno vertikalno pomeni v sodobni slovenski poeziji več kot opazen dogodek, kar dokazuje dejstvo, da je bila v dveh letih ponovno objavljena, je sklenila prof. Marija Pirjevec.

Posegu prof. Gabrielle Musetti, ki je v italijanščini predstavila zbirko in pesmi, ki jih je v italijanski jezik prevedla Darja Betocchi, je sledilo umetniško branje pesmi; za to je poskrbela Marjetica Puntar. Ob koncu je spregovorila tudi pesnica, ki opaža, kako njene pesmi interpretira vsak posameznik na drugačen način, kar jo razveseljuje, ker pomeni, da njena pesem nagovarja ljudi na več načinov. Povedala je, da zavže celovito vrsto besed, ki se ji zdijo odveč, in na ta način tudi nastajajo tako kratke pesmi, ki pa zadenejo bistvo.

MČ

Obvestila

24-urno čaščenje v postnem času, na katerega nas tudi letos vabi papež Francisek, bo za vso tržaško škofijo v cerkvi pri Sv. Jakobu v petek, 29. 3. 2019; od 16. do 17. ure bo vodeno čaščenje v slovenščini; vabi Področni svet Pastoralnega središča.

Področni svet Slovenskega pastoralnega središča vabi na postno predavanje mag. Boštjana Harija o temi Kje vsak človek potrebuje ozdravljenje, ki bo v petek, 29. 3. 2019, ob 20. uri v Škedenjskem domu Jakoba Ukmarja.

Društvo slovenskih izobražencev in založba Mladika vabita v ponedeljek, 1. aprila, v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, na večer z naslovom Slovenščina, kaj si? O svojem odnosu do jezika bodo spregovorili literarna zgodovinarica Marija Pirjevec ter besedni ustvarjalci Vilma Purič, Anja Zobin, Marij Čuk in Dušan Jelinčič. Začetek ob 20. uri. **Duhovna priprava na Veliko noč** (trenutek pavze za sprostitev in razmislek) pod vodstvom dr. Janeza Oberstarja bo v sredo, 3. 4. 2019, v zavodu šolskih sester, ul. delle Docce 34, do kamor lahko pride mo tudi z avtobusom št. 12, ki od-

pelje s postajališča pri baru na trgu Gioberti, ob cerkvi Sv. Ivana, ob 16. uri: ob 16.15 sv. maša, nato postna misel; Vincencijeva konferenca vabi vse, ki čutijo potrebo po globljem doživljanju vere.

Romanje v Medjugorje bo letos od 3. do vključno 6. maja. Odhod zgodaj zjutraj iz Nove Gorice in Rožne Doline preko Kozine do Medjugorja, kamor bodo romarji dospeli v popoldanskih urah. Udeležili se bodo sv. maši in raznih bogoslužnih obredov. Informacije in vpis pri g. Darku (0481 32121 ali 370 3201305), za Tržaško pa pri g. J. Markuži, župniku v Zgoniku (tel. 040 229166), za Slovenijo pri ge. Ani (05 3022530). Pri vpisu se poravnajo stroški. Na poti domov, v ponedeljek, 6. maja, bodo imeli sv. mašo v hrvaškem Lurdu v Makarski. Lepo vabljeni!

Darovi

V spomin na Diomiro Fabjan Bajc darujeta Boži in Ida 30 evrov, mož Drago pa 100 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

Za rojanski cerkveni pevski zbor darujeta Sonja in Drago Ukmar 30 evrov.

Za rojansko glasilo Med nami daruje Mira Kermec 50 evrov.

TKS Srečanje z Barbaro Riman

Slovinci v sosedstvu

V torek, 19. marca 2019, je Center za evropske študije imel v gosteh predsednico Zveze slovenskih društev na Hrvaškem **Barbaro Riman**. Večer je priredil v sodelovanju s Tržaškimi knjižnim središčem, kjer je tudi stekel izredno zanimiv pogovor pod vodstvom predsednice CEŠ-a Neve Zaghet. Natanko pred dvema letoma so Slovenci na Hrvaškem dobili prvo znanstvenoraziskovalno ustanovo, ko so ob prisotnosti takratnega ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazda Žmavca na Reki odprli prve prostore Inštituta za narodnostna vprašanja zunaj Slovenije. Vodja je postala Barbara Riman, ki je leta 2011 doktorirala s temo *Slovinci v Gorskem kotarju, Istri in na Kvarnerju od leta 1918 do leta 1991*. Odprtje

enote INV na Reki ima velik pomen za slovensko skupnost na Hrvaškem, saj bo tako raziskovalna dejavnost njihove problematike postala povezovalna in prepoznavna v njihovih krogih, obenem pa se bosta krepila identiteta slovenske skupnosti na

Hrvaškem in njeno kulturno, prosvetno, gospodarsko, politično in drugo povezovanje z matično državo.

Slovenski dom Bazovica na Reki je nastal leta 1947, ko se je skupina rojakov zbrala v skromni so-

bici z namenom ustvarjanja delčka domačega kraja tudi v novem bivališču. Sedež društva je ostal tu do l. 1996, nato se je preselil v Zagreb, po 22 letih pa se je spet vrnil na Reko v hišo bogate družine Gorjup iz Trsta.

Reka je zelo odprto mesto. "Slovinci se dobro počutimo", pravi Rimanova in v ustavi Hrvaške je zapisano, da je 22 manjšin, 18 od teh pa jih ima društva na Reki! Zaradi preseljevanja reških prebivalcev po drugi svetovni vojni iz različnih narodnih skupin je zgodovina tega mesta tako značilna. To kaže na bogastvo Reke in odprtost do različnosti.

Barbara Riman je omenila Osrednjo knjižnico v Karlovcu, ki jo imajo Slovenci na Hrvaškem, nimajo pa medijev v slovenščini, zato so kot skupnost

nevidni. "Za vse pravice, ki izhajajo iz hrvaške ustave, se moramo boriti sami. Slovenci v Sloveniji le redko slišijo za manjšino na Hrvaškem, ker ne jamramo, ne iščemo javne pomoči in nismo politično aktivni. Na

Hrvaškem pa nas razumejo kot integrirane v družbo", je poudarila gostja večera. Kljub temu ji je uspelo, da so na osnovni šoli, kamor hodijo njeni otroci, uvedli tudi pouk slovenščine kot izbirni predmet. Na njeno pobudo pa je na Reki tudi slovenski vrtec. Zaveda se, da bodo morali v prihodnosti trdo delati, da ne bodo kot manjšina izginili, da ne bodo obravnavani kot folklorna skupina.

Kot zgodovinski podatek je vredno še omeniti, da imajo tudi na Hrvaškem svoje "aleksandrinke", to so Slovenke, ki so v začetku 20. stoletja prejšnjega tisočletja delale pri bogatih družinah v Zagrebu in jih je bilo okoli 10.000. Tej ekonomski migraciji Slovenk prejšnjega stoletja se želi Rimanova kot raziskovalka tudi posvetiti. Kot nova in mlada predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem pa bo skrbela, da prodrejo nove ideje, nova povezovanja in sodelovanja z drugimi slovenskimi narodnimi skupnostmi izven meja Slovenije, začeni s skupnostjo v Italiji, saj sta bili Trst in Reka od nekdaj povezani mesti.

Liljana Filipčič

Razstava del Ivana Roba v miljskem muzeju Ugo Cara'

Občutljiv, a tudi nemiren umetnik

V petek, 22. marca, so v Muzeju sodobne umetnosti Ugo Cara' v Miljah odprli razstavo *Podobe 1966 - 2018* Goričana Ivana Roba. Predstavitev razstave, ki so jo postavili Občina Milje, Društvo Slovencev miljske občine "Kiljan Ferluga" in društvo Juliet, sta odprla učenka umetniške gimnazije iz Kopra Andreja Žiberna, ki je zaigrala na kitaro, in Domen Rob, slikarjev sin, ki je recital pesmi Ljubke Šorli. V nadaljevanju sta pozdravila odbornik miljske občine Roberto Rosca in predsednica društva "Kiljan Ferluga" Fiorella Benčič, ki sta odlično in s ponosom ocenila pobudo in sodelovanje med organizatorji. Razstavo je uredil in tekste prevedel kulturni delavec Davorin Devetak, ki je prisotnim predstavil slikarja. Ivan Rob je rojen v Šempetru pri Gorici. Študiral je umetnost v Italiji in posebej lik svojega življenjskega

in umetniškega iskalca, a obenem tudi izvirnega predstavnika dialoga in medsebojnega oplojevanja obmejne primorske kulture, je povedal Devetak. Kustos je poudaril, kakšno bogastvo razkriva naša Primorska oz. naš čezmejni prostor, kjer so slovenski umetniki preko Gorice šli na visoke študije v pomembna italijanska mesta in obratno (predvsem v današnjih časih); nekateri študenti iz povsem italijanskih družin se odločijo za študij v Ljubljani. Razstavljene umetnikove slike segajo od otroštva do sedanjosti. Postavljene so kot prehodna pot, kjer lahko opazimo, kako je v letih spreminjal stil, še predvsem pa razpoloženje. V skrbno pripravljenem katalogu so zbrane kritike nekaterih umetnostnih zgodovinarjev (Milko Rener, Nadja Zgonik, Marko Vuk, Pavla Kurtović, Anamarija Stibilj, Vittorio Petterin, Marko Pogačnik in Joško Vetrh), ki ga

veseljem do življenja in strahom pred bližnjo smrtjo.

Po predstavitvi so imeli prisotni veliko čast, kajti slikar jih je spremljal po razstavi in razkril vse najmanjše podrobnosti o nastajanju razstavljenih umetnin. Ivan Rob je začel risati pri desetih letih, ko je kot otrok hotel takoj napolniti bele liste. Začel je s prerisovanjem raznih fotografij in motivov, nato je začel razkrivati svet okoli sebe. Razstavljene so npr. slike vrtljakov, ki so prišli v Gorico, in portreti ožjih družinskih članov. Sledijo slike iz obdobja študija na umetnostnem liceju v Gorici ter slike goriških ulic in zapuščenih tovarn, v katerih se občutita samota in žalost. Slikar je potem veliko bral in raziskoval ter ustvarjal dela z versko in filozofsko tematiko. Posebno po-

zornost pritegnejo različni stili ustvarjanja, ki jih umetnik povsem obvlada. Na koncu je predstavnica skupine mladih prostovoljcev civilne službe pri

Foto MČ

Občini Milje Lara Gelleni predstavila kmetijo Scheriani iz Milj, ki je ponudila vina in prigrizek na odprtju razstave. V pokušnji sta bila malvazija in kabernet sauvignon "Arcella" iz starega vinogra-

da v kraju Fontanella, na gričih s slikovitim razgledom na Lazaret in Debeli ritč, kjer gospodarja Fulvio Tomini in Fabiana Scheriani ter hči Valentina vodijo kmetijsko posestvo in tipično sezonsko gostilno. Izbira recitacij pesmi Ljubke Šorli na odprtju ni bila slučajna. Pesnica je pravi simbol našega čezmejnega prostora, o katerem je bil govor na razstavi; v soboto, 30. marca, ob 17.30 bodo med drugim predstavili njeno pesniško zbirko *Goriške pesmi*. Urednik zbirke Igor Tuta in recitatorji bodo dvojezično podali lepoto in moč njene lirčnosti. Moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice pa bo glasbeno popestril večer.

MČ

Novi seminarji v okviru projekta Zaupati čez mejo

Darko Bratina med sociologijo in filmom

Nadaljujejo se seminarji v okviru projekta *Zaupati čez mejo*, ki ga društvo Kinoateljje namenja ovrednotenju lika in dela Darka Bratine. Tokratni skupni imenovalec je *Kultura in Sociologija* in govor o tem bo na Tržaški univerzi v četrtek, 28. marca, od 15.00 do 18.00, v predavalnici Bachelet (glavna stavba, prvi nadstropje). Sociolog in zaslužni profesor Alberto Martinelli z državne univerze v Milanu bo uvedel seminar z referatom *Evropska unija in neo-nacionalizmi. V spomin na Darka Bratina - evropskega intelektualca*.

Gre za "odprto predavanje", ki je namenjeno tako študentom kot ostalim interesentom, na katerem bodo sodelovali kolegi in sopoltniki Darka Bratine kot docenta občine in ekonomske sociologije ter sociologije etničnih odnosov v Trstu in na oddelku mednarodnih in diplomatskih ved SID v Gorici. Sodelovali bodo profesorji Antonio Cobalti, Alberto Gasparini, Giuseppe Ieraci, Giuliana Parotto, Emidij Susi (Sussi), znanstveni direk-

tor SLOV. I. K. Damiana Kralj in ravnatelj SLORI Devan Jagodic. Moderatorja zasedanja bosta prof. Gabriele Blasutig z univerzitetnega oddelka za politične in družbene vede ter Davorin Devetak za Kinoateljje. Kulturno dogajanje se bo nadaljevalo v četrtek, 4. aprila, od 15.00 do 18.00, v glavni dvorani oddelka za mednarodne in diplomatske vede (SID) na goriški univerzi v nekdanjem semenišču (Univerzitetni sedež v Gorici, ulica Alviano 18, Mednarodne in diplomatske vede, Velika dvorana). Tu bo sociolog in zaslužni profesor Turinske univerze, Arnaldo Bagnasco, imel slavnostno predavanje *Območja sociologije: razgovor z Darkom*; pridružili se mu bodo profesorji Simone Arnaldi, Giovanni Delli Zotti, Alberto Gasparini, Raimondo Strassoldo in Bruno Tellia, Davorin Devetak za Kinoateljje in podjetnik Boris Siega s pričevanjem o interdisciplinarnem tečaju SLOVIS, ki ga je uvedel Bratina za slovenske univerzitetne študente v Trstu po turinski izkušnji na Šoli za industrijsko upra-

vljanje (SAI) in Fundaciji Agnelli. Moderatorja bosta docenta Simone Arnaldi za sociologijo na SID in Nicola Strizzolo za predmet teorije in tehnike stikov z javnostmi na Videmski

univerzi. Kar veže ugledna gosta z goriškim kolego, so skupna specializacija in sodelovanje v turinskih letih Darka Bratine, skupna naravnost in zanimanje za teme širšega obzora, ne zgolj teoretske in akademske, in še izrazita javna in kulturna angažiranost. Tržaški oz. goriški seminar sta vključena v projekt *Zaupati čez mejo: Darko Bratina med sociologijo in filmom*, ki ga financira Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina. V maju je predviden še zaključni seminar z naslovom *Kultura in meje v Ljubljani*, na Inštitutu za narodnostna vprašanja, ki bo za priložnost povabil še obmejne manjšinske raziskovalne inštitute iz Celovca, Rovinja in Trsta. Projekt prireja Društvo Kinoateljje iz Gorice v sodelovanju z Univerzo v Vidmu, oddelkom za jezike, literature, komunikacije, izobraževanje in družbo (DILL), z Univerzo v Trstu, oddelkom za politične in družbene vede (DiSPeS), s Slovenskim izobraževalnim konzorcijem (SLOV. I. K.) in Slovenskim raziskovalnim inštitutom (SLORI).

Letna seja KD Rečan Aldo Klodič

Obilo prireditev ob 50-letnici delovanja

Petdeset let je kar lepo življenjsko in zgodovinsko obdobje. Predvsem za Benečijo, kjer je obstoj slovenskega jezika in slovenske kulture pod stalnim pritiskom in v stalni preizkušnji. Letošnja letna seja Kulturnega društva Rečan je potekala ravno ob tem za vse pomembnem, okroglem jubileju. Petdeset let mineva namreč letos, odkar se je pod pogumno in

kmečkega turizma "La casa delle rondini" na Dugah, tam sta predsednik društva, Giovanni Floreancig, ter članica vodstva, Margherita Trusgnach, na kratko podala bogat obračun dela v minulem letu ter seveda načrte za jubilejno, praznično leto 2019. Dejavnost je bila lani kot vedno zelo pestra, zbor je nastopal doma, v Benečiji ter na drugih prireditvah v

namišljeno črto. Kot sta poudarila predsednik Gianni Floreancig in Margherita Trusgnach, čaka letos društvo

Rečan kar ambiciozen načrt ob pomembnem jubilejnem praznovanju. Junija, ko je v Benečiji najlepši mesec in ko je itak vsako leto v navadi kar nekaj kulturnih in družabnih prireditev, bodo potekale pomembne pobude ob 50-letnici društva. Na Ljesah, kjer ima društvo Rečan svoj sedež, je predvidenih kar nekaj prazničnih dni, ki bodo vključevali nastope vseh pomembnejših krajevnih

skrbno taktirko vsestranskega kulturnega delavca Alda Klodiča v Rečanski dolini, pod strnimi pobočji Benečije, znova prebudila tista neustavljiva, neuničljiva volja slovenskega človeka do dela in življenja. Bili so težki časi, pritiski so bili hudi, zmagala pa je navezanost na jezik, tradicijo in slovensko kulturo.

Člani kulturnega društva so se tudi letos, kot je že dolgo v navadi, zbrali v prostorih

Sloveniji in zamejstvu, veliko pobud je bilo namenjenih mladim, med njimi naj omenimo izredno uspešen *Senjam beneške pijesmi* ter že tradicionalno hrupno srečanje, namenjeno mladinskim "bandom". Tudi v lanskem letu ni manjkalo druženja po vaseh, v tem okviru naj omenimo le večer poezije, *V nebu luna plava*, kresovanje, prireditve *Zapuojmjo jo na sred vasi* ter čezmejni pohod Čez

zborov in društev, gledališče, folkloro, pohodništvo ter seveda druženje in veselje. Letna seja Kulturnega društva Rečan Aldo Klodič se je v soboto končala s skupno večerjo ter seveda z glasbo, harmonikami in petjem. Brez petja in veselja namreč tudi Benečije ni in brez harmonik bi ljudje v teh prelepih dolinah težko kljubovali času, samotni in vsestranskim raznarodovalnim pritiskom.

Suzi Pertot

Upravičeno veselje vodstva Slovenskega stalnega gledališča Trst

Vladimir Jurc in Marija Vidau sta prejemnika nagrade ZDUS

Združenje dramskih umetnikov Slovenije je kar dve nagradi podelilo izredno vestnima, zavzetima, vrhunskima dolgoletnima sooblikovalcema umetniškega ustvarjanja Slovenskega stalnega gledališča Trst.

Strokovna komisija za nagrade Združenja dramskih umetnikov Slovenije (ZDUS) za leto 2018, ki jo sestavljajo Marko Simčič, Nina Ivanišin in Livija Pandur (predsednica), je na četrti in končni seji 11. marca 2019 po pregledu vseh prijavljenih predlogov za nagrade in ogledu vseh predstav soglasno sklenila, da prejme **igralsko nagrado ZDUS "Marija Vera" za življenjsko delo**, najvišje priznanje, ki ga stanovski kolegi podeljujejo gledališkemu igralcu, **Vladimir Jurc**. "Igralec Vladimir Jurc je v svoji dolgoletni karieri ustvarjal v Slovenskem mladinskem gledališču, potem kot svobodni umetnik v različnih slovenskih gledališčih, bil je profesor za dramsko igro in umetniško besedo na ljubljanski Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo, zdaj deluje v Slovenskem stalnem gledališču Trst, kjer je ob vrhunskem umetniškem delu, ki je zaznamovalo njegovo življenje, še vedno nosilec repertoarja, igralski steber tega gledališča in zaradi svojega odnosa do igralskega poklica vzornik mlajšim generacijam. Igralsko ustvarjanje v predstavah od antične do sodobne dramske literature je njegovo ime ustoličilo pri slovenskem gledališkem občinstvu in strokovni kritiki. V več kot štiridesetih letih ustvarjanja je sodeloval z mnogimi po-

membnimi slovenskimi in tuji režiiserji in s svojo strastjo do igre, predanostjo, iskanjem vedno novih poti in izrazov pri oblikovanju vlog ter s skrajno profesionalnim odnosom do dela potrdil, da je eden najprepoznavnejših in najmarkantnejših igralcev sloven-

skega gledališkega prostora". **Nagrado ZDUS "Polde Bibič" za življenjsko delo** pa prejme **Marija Vidau**.

"Na področju kostumografije je Marija Vidau v svojem dolgoletnem ustvarjanju dosegla sintezo umetniškega stremljenja tržaškega Slovenskega stalnega gledališča, na druge odre pa je uvajala spoj tradicije in inovativnosti, razpoznavna znaka njenega kreativnega dela. Ko je leta 1966 začela službovati v SSG, je to gledališče že v polnosti razvilo svoj odrski diskurz. Marija Vidau je torej vedela, kaj je primerno poglobiti na rimski Akademiji za kostumografijo in kako na strokovnih tečajih v Združenih državah Amerike pridobiti nove sugestije. Znanje in izkušnje je dosledno umeščala v jezik svojega okolja: tržaškega, slovenskega, jugoslovanskega in italijanskega. Ob vsaki zadolžitvi je pripravila študijsko zasnovo, ki jo je nato uskladila z režiserjevim miselnim nastavkom in scenografovimi idejami. Vsaka kreacija Marije Vidau je upoštevala gledališko tradicijo in jo v kroju,

prelivanju barvnih odtenkov in izbiri tkanin presegala, da se je v njenem kostumu igralec udobno levil v lik. V njenih več kot tristo petdesetih kostumografijah se odraža fantastična in minljiva svojevrstnost gledališkega kostuma, tako pomem-

bnega dela vsake gledališke predstave. Nagrada Prešernovega sklada in številne Borštnikove, pa še listine, odličja in priznanja, od tiste s Sterijevega pozorja do sarajevskega zlatega lovorjeverga venca, pričajo, da je Marija Vidau

s svojimi stvaritvami poživila slovenski odrski jezik in mu dala pridih samozvestnega svetovljanstva".

Ob prejetju teh prestižnih nagrad se z nagrajencema veselimo in jima čestitamo vsi tisti gledalci, ki smo pobje spremljali in še uživamo umetniško razdajanje teh dveh izrednih gledaliških osebnosti, ki sta vsak v svoji vlogi dala srce in dušo modrici Taliji. Eden je vse svoje talente in pridobljeno znanje velikodušno delil med gledalce ob izdelovanju enkratnih dramskih likov različnih avtorjev, obdobj in žanrov. Druga pa nas je popolnoma razvajala s svojimi elegantnimi, do potankosti zamišljenimi in izdelanimi kostumi, ki so se vedno homogeno zlivali s prikazanim dramskim likom.

Vselej sta nas oba očarala in prav zaradi njiju smo še bolj vžljubili gledališko umetnost, ki ima (ali vsaj bi morala imeti) tudi zdaj v našem prostoru zelo pomembno mesto v slovenskem kulturnem utripu.

IK

Špeter / Skokičin vrtljak

Pomerili so se učenci dvojezične šole

V telovadnici šolskega centra v Špetru je potekala šesta etapa Skokičinega vrtljaka, projekta, ki ga ZŠŠDI ponuja vsem osnovnim šolam v Furlaniji Julijski krajini.

kot cilj utrjevanje poznavanja slovenskega jezika in športnega izrazoslovja. Sledilo je tekmovanje v igri med dvema ognjema, v kateri sta se dvakrat srečali ekipi petošolcev in četrtšolcev.

krožila po dvorani, lovila otroke in sodelovala pri postajah krožne vadbe. Pred nagrajevanjem so petošolci pod vodstvom vaditeljice Elene Vizintin zaplesali po notah himne *Skupaj*

Približno 30 tretješolcev je sodelovalo pri krožni vadbi na šestih postajah, kjer so se preizkusili v nogometu, košarki, odbojki, atletiki, splošni motoriki in v jezikovnem kvizu, ki ima

Zmagali so petošolci, ki so se tako uvrstili v deželni finale. Za veliko navdušenje vseh udeležencev je tudi tokrat poskrbela maskota slovenskega športa v Italiji, žabica Skokica, ki je

zmoremo.

Vsi učenci so ob koncu prireditve prejeli spominski trake, tretješolci pa tudi prozorno plastično kuverto in potrdilo o opravljeni krožni vadbi.

Novi apostolski nuncij v Sloveniji

Stranka Levica pogojuje in usmerja vlado!

V življenju se včasih v kratkem času zgodijo novosti, dogodki, ki lahko potem zaznamujejo odnose in razmere v državi. V Sloveniji je bil po mojem mnenju prvi tak dogodek podpis sporazuma med vladajočo koalicijo in stranko Levica, o deležu in pristoynostih le-te v izvršilni oblasti, v letošnjem letu. Predstavnik Levice Luka Mesec je omenjeni dosežek pred televizijskimi kamerami in radijskimi mikrofoni ter z visoko dvignjeno stisnjeno pestjo označil z vzklikom: "Živela revolucija!" Drugi dogodek pa pomeni ravnanje predsednika vlade Marjana Šarca, ki s svojimi odločitvami odkriva svoj značaj in z njim preseneča politiko in tudi tako imenovano običajno javnost. Presenetil je s tem, da je zavrnil vabilo vodstva Evropske zveze, naj z nastopom oziroma govorom v evropskem parlamentu predstavi sebe in svojo politično filozofijo, še bolj pa pričakovanja in cilje Slovenije v evropski povezavi. Premier na kritike odgovarja, da bi bil njegov nastop v evropskem parlamentu lahko razumljen kot delež in kampanja za evropske volitve, česar pa noče. Marjan Šarec je presenetil tudi s tem, da je v pričakovanju novega mandatarja za funkcijo ministra za zdravje, kar sam prevzel ta resor. Zdaj ugibajo, kako se bo soočil s kaotičnimi razmerami v tej dejavnosti, kjer številni zdravniki

družinske medicine, zaradi preobremenjenosti in nepotrebnih administrativnih opravil, odpovedujejo službo. To se dogaja zlasti na Gorenjskem in Štajerskem, kjer zaradi pomanjkanja ali

Janez Šušteršič

odhajanja zdravnikov ni več preskrbljeno za osnovno zdravstveno varstvo. Prizadetih naj bi bilo že okoli 50.000 ljudi. Dogajanje v politiki pa je zdaj pretežno povezano z volitvami v evropski parlament. Na politični desnici domnevno ustanavljajo novo stranko z imenom Dom domovinska lega, ki bi jo vodil Bernard Brščič, ekonomist, politik in filozof, stranka pa naj bi s svojo listo kandidatov nastopila na bližnjih evropskih volitvah. Poraja se dvom, da gre morda za novo politično stranko, ki bi delovala pod vodstvom in pokroviteljstvom

Janeza Janše. Združevala bi nezadovoljneže vseh vrst. Janez Šušteršič, ekonomist in nekdanji finančni minister v vladi Janeza Janše, trdi, da je letošnji državni proračun protiušten, in vabi fiskalni svet, naj ga predloži v presojo ustavnemu sodišču. Sicer pa Janez Šušteršič, ki je bil zelo uspešen finančni minister, tudi dokazuje, "da zamišljena davčna reforma ne rešuje glavnih problemov pri obdavčitvi plač". Dodaja še, "da je v sedanjem času, ko nam gre dobro, ljudem zelo težko dopovedati, da bi morali varčevati". Evropskih volitev se bo s svojim kandidatom udeležila tudi zunajparlamentarna stranka Dobra država. Njen voditelj Bojan

Dobovšek je v pogovoru za revijo Reporter opozoril na razširjenost korupcije v Sloveniji. Zaradi nje po nekaterih ocenah država vsako leto izgubi več kot tri milijarde evrov. Naj spomnim, da se ena od definicij korupcije glasi, "da korupcija pomeni kvarjenje, pokvarjenost, nepoštenost in podkupljivost". V javnomnenjskih raziskavah naglo in strmo upada podpora Stranki modernega centra predsednika dr. Miro Cerarja. Če bi bile nove parlamentarne volitve zdaj, se po napovedih ta stranka v parlament ne bi več uvrstila. Predsednik Stranke modernega centra dr.

Miro Cerar, morda zato, da bi znova pridobil pozornost javnosti, nenavadno ostro in grobo napada sleherno mnenje ali trditev Janeza Janše. Grobo je zavrnil Janševo mnenje, da bi se zaradi slabih izgledov za uresničitev arbitraže Slovenija in Hrvaška lahko odločili za neposredna pogajanja obeh držav o rešitvi njunih medsebojnih sporov. O Marjanu Šarcu je publicistka Maja Sunčič v reviji Reporter zapisala, "da je Šarec Meščev pudelj (to je psiček). Če bi bilo Marjana Šarca kaj v hlačah, bi odslovil stranko Levica, namesto da pred njo klečeplazi, si našel drugega koalicijskega partnerja, ali pa odstopil". Na naraščajoče težnje in namere v Sloveniji, da bi država z zakonom dovolila evtanazijo, to je medicinsko pomoč in sodelovanje pri umiranju neozdravljivo bolnih ljudi, se je odzval tudi dr. Vincenzo Defilippis, predsednik Zveze evropskih združenj katoliških zdravnikov

(FEAMC). V pogovoru za slovenski katoliški tednik Družina je opozoril, "da nihče nima pravice poteptati zdravnikove vesti. Uzakonitev evtanazije pomeni za določeno

Bernard Brščič

državo in narod velik poraz. Zato, ker kaže na to, da je ta država, ta družba s svojim zdravstvenim osebjem nesposobna poskrbeti za najbolj šibkega člana svoje skupnosti, ki je obupal do te mere, da želi samo še samomor. Povrh tega se pričakuje, da najbolj nečloveški del izvede seveda zdravnik kot nekakšen izvajalec zakonodaje, ki je podrejen volji drugega. Jasno nam mora biti, da evtanazija

ni opravičljiva z nobenimi izgovori in da zanj v medicinski stroki ni nobene utemeljitve. Zato je zdravnik ne more in ne sme izvajati, s tem bi sprejel popoln poraz svojega poklica". V Slovenijo je prispel nadškofof msgr. Jean-Marie Antoine Joseph Speich, novi apostolski nuncij v slovenski državi in predstavnik Svetega sedeža na Kosovu. Msgr. Stanislav Zore, ljubljanski nadškofof metropolit in predsednik Slovenske škofovske konference, mu je v dobrodošlici izrekel obilo Božjega blagoslova pri delovanju v Sloveniji. Še zanimivost. Že omenjeni finančni minister v nekdanji Janševi vladi, Janez Šušteršič, zatrjuje, da Slovenci na volitvah glasujejo za dva tipa politikov. Eden je tip politikov dr. Janeza Drnovška in Milana Kučana, drugi tip ali vzorec politikov pa sta Marjan Šarec in Janez Janša. Ta dva baje predstavljata neko odločnost.

Marijan Drobež

"Rožnato obarvan" kulturni dogodek

Tri tržaške pesnice na svetovni dan poezije v Kopru

Koprsko čast smo ob svetovnem dnevu poezije 21. marca letos rešile profesorice slovenščine, in sicer z organizacijo literarnega večera in sodelovanjem na njem. Moči smo namreč združile tri profesorice slovenščine iz Trsta, ki so tudi literarne ustvarjalke, natančneje pesnice, Majda Artač Sturman, Marija Kostnapfel in Sanja Širec Rovis, ter Jasna Čebtron in Vladka Tucovič Sturman, ki delujejo v Kopru. Pri realizaciji zamisli sta nama pomagala koprski Kulturni klub in zasebna koprski knjigarna Libris, ki za svojo zvesto publiko vedno znova radodarno gosti kulturne dogodke, povezane s knjigo, za kar smo ji vsi zelo hvaležni. Svetovni dan poezije se na pobudo Unesca obeležuje že od leta 1999, njegov namen pa je "promoviranje branja, pisanja, objavljanja in učenja poezije, da bi zagotovili prepoznavnost in spodbudo nacionalnim, regijskim in mednarodnim poetskim gibanjem", kot so lani ob tej priložnosti zapisali na portalu MMC RTV Slovenija.

Vseh treh pesnic bralcem *Novega glasu* ni treba posebej predstavljati, zato bom posredovala samo, kar je bilo povzeto v Librisovem vabilu. Majda Artač Sturman je tržaška profesorica slovenščine in latinščine. Piše pesmi in prozo za odrasle in otroke, kratke pripovedi in eseje. Izdala je štiri pesniške zbirke – nazadnje (*O) graditi srečo* (2017) – knjigo kratke proze, izjor pravljic in esejistično knjigo o Simonu Gregorčiču. Marija Kostnapfel je profesorica slovenščine na Trgovskem tehničnem zavodu Žige Zoisa v Gorici, učila je tudi na tržaški pedagoški fakulteti. Pesmi je dolgo objavljala revijalno in jih združila v zbirki *Pesmi* (2016);

v prevodu Darje Betocchi so knjižno izšle tudi v prevodu *Pesmi/Poesie* (2018). Strokovno se je posvečala preučevanju Balantičeve poezije. Sanja Širec poučuje na slovenskih in italijanskih tržaških šolah. Veliko prevaja slovenske književnike v hrvaščino. Poezijo piše v hrvaščini in slovenščini, objavila jo je v dveh prvenicah, v hrvaškem jeziku *Trag jagode* (2001) in slovenščini *Hiša razvajenih otrok* (2018). Koprsko prireditelj je prefinjeno uvedla pevka Nika Solce, ki je, z ozirom na pravkar minulo 115. obletnico rojstva Srečka Kosove

eni strani učiti v šoli, jo torej analizirati, na drugi strani pa jo ustvarjati in, v primeru Sanje Širec Rovis, celo prevajati. Vse tri pesnice so se načeloma strinjale, da so to povsem različna področja, da pa vsaj rahla prehajanja med temi področji vendarle obstajajo. Spraševalko je zanimalo še, kako pesnice, ki so tudi bralke, razumejo razliko med branjem poezije in njenim ustvarjanjem, ter kaj jih k pesnjenju spodbuja in kaj še načrtujejo. Pri odgovarjanju na zadnje vprašanje so bile ustvarjalke razumljivo skope z odgovori, saj se držijo načela, da o

vela, občuteno zapela nekaj nje-govih pesmi s povsem nove zgoščenke *Tiha misel: uglasbena poezija Srečka Kosove* (Založba Matita, 2018) – ta je nasledila njeno drugo zgoščenko *Nesem sončnico na rami* z uglasbenimi pesnikovimi pesmimi za otroke. Sledila je biografska predstavitev tržaških gostij (njihovo poklicno in ustvarjalno pot sem orisala podpisana), nato pa je besedo dobila vneta bralka in poznavalka slovenske poezije, Jasna Čebtron. Uvodoma se ni uprla skušnjavi, da svojih stanovskih kolegic ne bi povprašala, kako je o poeziji na

načrtih ni pametno govoriti, dokler niso vsaj malo urešeni. Večinoma pritrdilno pa so se razgovorile ob vprašanju, ali bi si želele, da bi tudi njihova poezija bila uglasbena, kot so nekatere Kosovele pesmi. Jasna Čebtron je vsem trem ustvarjalkam ob koncu pogovora zaželela še, da bi jih Koper gostil tudi, ko bodo izdale še kaj novega, Ingrid Celestina pa je gostjam poleg cvetja v zahvalo in spomin v imenu Librisa podarila še omenjeno zgoščenko Nike Solce z uglasbeno Kosove-lovo poezijo.

Vladka Tucovič Sturman

Zelo aktivno Slovensko rodoslovno društvo

Novi predsednik rodoslovcev je iz Šempasa

Slovensko rodoslovno društvo (SRD) je soglasno izvolilo novega predsednika. Veliki rodoslovec, oče sodobnega slovenskega rodoslovja Peter Hawlina (77) se je poslovil od vodenja društva. Novi predsednik je postal Matej Hohkraut (44), profesor likovne pedagogike iz Šempasa. Hohkraut, kot tudi priimek pove, ni doma na Vipavskem. Je Štajerec, ki se je v Šempasu ustalil zaradi ljubezni in službe. Njegova soproga nosi priimek Batagelj, ki izhaja od Stomažev pod Čavnom. Hohkraut je likovni pedagog, ki pa deluje na področju informatike. Po izvolitvi je obljubil, da bo novo vodstvo "nadaljevalo srčno in kakovostno delo", ki so ga v slovenskem rodoslovju začeli "njegovi pionirji". Želi pa si "pripeljati moderne pristope, ki jih danes že srečujemo v svetovnem rodoslovju ter v polnem sijaju izkoristiti potencial naših članov, ki nas vedno znova razveseljujejo z novimi dosežki in projekti". Slovensko rodoslovno društvo

(SRD), ki ga je skupaj z ljubitelji rodoslovja leta 1995 ustanovil Hawlina, je postalo eno od najbolj aktivnih svetovnih rodoslovnih druženj. Delovanje čla-

nov društva je ljubiteljsko. Z nesebičnim in neplačanim delom nastajajo koristi, ki so brezplačno na voljo za uporabo ostalih članov in nečlanov. Člani se redno srečujejo in si iz-

menjujejo izkušnje. Organizirajo tudi redna strokovna predavanja in izdajajo rodoslovni časopis *Drevesa*. Po zahodnih vzorih so oblikovali tudi priročila za delo, kar zelo olajša izmenjavo podatkov in poveča njihovo kakovost. Njihovi člani so napisali tudi že več knjig v obliki priročnikov, kar novincu v rodoslovju zelo olajša delo. Vzdržujejo tudi spletne strani z mnogimi nasveti, kjer najdemo zgodovinski imenik slovenskih župnij ter leksikon priimkov. Zelo pomemben je referenčni indeks, seznam oseb, ki jih imajo slovenski rodoslovci v svojih bazah podatkov. Doslej so v svoje računalnike vpisali že več milijonov oseb, kar daje uporabno vrednost slovenski nacionalni in narodni dediščini. Za svoje delo društvo doslej še ni dobilo od države nobenega denarja, ampak se vsa dejavnost vzdržuje le prostovoljno ali s članarino.

Tino Mamić

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (32)

nekoga, ki nas je po dolgih letih želel samo pozdraviti? Kdaj pa smo mi zadnjič lastnoročno napisali sporočilo na hrbtno stran pisane razglednice? Seveda gre za povsem druge čase, ki danes razglednice počasi, a neizogibno potiskajo v preteklost. Še pred dvema desetletjema je bilo v navadi z izleta in počitnic domačim in prijateljem poslati razglednico s pozdravi. Pred tem, ko telefoni še niso brneli v vsakem stanovanju, so bile razglednice v rabi za pošiljanje kratkih sporočil - na stari razglednici, ki jo mi imamo doma, gospa obvešča sorodnico, da je pri njej doma pustila svoj dežnik in pomotoma vzela njenega. Včasih so se na njih znašli tudi daljši zapisi z novicami iz osebnega in družinskega življenja. Še pred tridesetimi leti smo tako sporočali pozdrave, kaj je novega in kako se imamo, v današnjem digitalnem svetu opravimo to s fotografijo, ki smo jo

ustvarili, poslali ali delili na spletnih družbenih omrežjih s svojim pametnim telefončkom. Razglednice so dragocen, bogat vir najrazličnejših podatkov o življenju nekoč, navadah, so zanimiv dokument časa in prostora, saj s pomočjo fotografij na njih lahko spremljamo razvoj pokrajine, mest, vasi in zaznamo spremembe v posameznih krajih skozi desetletja. V evropskem prostoru so se pojavile proti koncu 19. stoletja in kmalu osvojile srca vseh. "Na Slovenskem so se prve razglednice pojavile v osemdesetih in začetku devetdesetih let 19. stoletja. Nedvomno pa ima za uveljavitev razglednic velik pomen iznajdba postopka tiskanja fotografije (knjigotisk). Prvič naj bi bila iz Gorice odposlana razglednica leta 1882. Imela je napis v nemščini Gruss aus Görz, zaradi pomembnosti nemškega jezika v takratni avstro-ogrski državi. Nato so bili napisi na razglednicah v kombinaciji dveh ali treh jezikov - nemščine, slovenščine in italijanščine" (iz knjige Antona Jerkiča Pozdrav iz ...). S tiskanjem razglednic so se ukvarjale fotografske in fototipske tiskarne, v katerih so za barvanje kartic skrbele predvsem ženske, izpod čopiča katerih so nastajale prave umetnine. Pošiljanje in zbiranje je bilo zelo priljubljeno v prvi polovici 20. stoletja. Veliko takih lepih navad, kot smo jih imeli nekoč, žal ni več. V vsakodnevnem vrvežu današnjega časa ljudje sploh ne znamo več čakati. Čisto nekaj posebnega je bilo v poštnem nabiralniku najti razglednico (danes se v njem nabirajo le reklame in položnice), ki jo je prostoročno, z lepo in natančno pisavo, napisal nekdo, ki je prav nas imel v mislih. Z veseljem smo jo prebrali in shranili, obesili na hladilnik, po navadi smo jo "vtaknili" na vrata kuhinjske omare - "vitrine", v špranjico med lesom in stekom, in tam je visela in čakala, da se ji pridruži kakšna druga. Včasih so nas od tam leta in leta spominjale na neki trenutek, ljubljeno osebo, dogodek, nekaj globljega in pomembnega. Aleš Debeljak, slovenski pesnik, ese-

jist, kritik in profesor, je v svojem življenju nabral na tisoče knjig in nakupil tudi na desetisoče razglednic (zbrane so v knjigi Saj gremo samo mimo). Nenehno je pisal sporočila in jih pošiljal v svet. Na razglednici, ki jo je nekoč pesnik poslal svojemu sinu Simonu, je pesnik napisal: "Pravijo, da se izgovorjena beseda izgubi, napisana pa ostane. Ampak glavni razlog je, da se pusti neka sled ljubezni in pozornosti". Pisanje razglednic je torej nekaj zelo osebnega.

Pred nekaj tedni nam je telefonirala teta iz Vidma. Začudena in obenem neizmerno srečna nam je sporočila, da je po pošti dobila lepo razglednico - ob prazniku žena ji je pisala sedemletna pravnučinja, ki ji je potem povedala, kako jo je učiteljica naučila pisati razglednice. Učiteljica je svojim učencem razložila, kako so nekoč, ko ni bilo pametnih telefončkov, pisali sporočila na barvane kartončke. Otroci so začudeno spraševali, kaj je to, včasih so jih verjetno videli na stojalih trgovin v kakšnem počitniškem kraju, a sploh se niso zmenili zanje. Učiteljica je povedala, kje naj bo naslov ljubljene starejše osebe, ki si jo je vsak otrok izbral kot naslovnika svoje razglednice, kje mora biti datum in kraj, besedilo pa je vsak otrok napisal po svoji želji in na koncu še podpisal. Vsak

malček je tudi sam prilepil znamko, in ko se je skupaj s sošolci peš odpravil iz šole v telovadnico, je razglednico dal v poštni nabiralnik. Nikomur niso ničesar povedali, moralo je biti presenečenje! Res so bile none in tete presrečne, saj so jih razglednice popejlale v leta njihove mladosti, ko so skrbno, z naslovnikom v mislih, zbirale razglednice. Najbolj priljubljene so bile tiste s fotografijami ali risbami z božjih poti (s Sv. Gore, Sv. Višarji, Brezji), ki so bile večkrat tudi blagoslovljene. Besedilo so napisale s čim lepšo pisavo in končno kartico poslale, pričakovanje na odgovor pa je bilo težko. Ko so razglednico pisali fantje ali moške, ki so bili v vojski ali službeno oddaljeni od doma, so včasih napovedali svoj prihod domov, v pričakovanju pa so mame in žene po navadi pripravile piškote ali sladico, ki je bila fantu najbolj pogodu. Teta je vnukinji v zahvalo pripravila skutne - "vjetrice", ki jih je v mladosti rada pekla za take priložnosti, tudi nekaj dni pred prihodom svojega ljubljene.

SKUTNE "VJETRICE"

Sestavine:

Za testo: 250 g moke, 1 žlička in pol pecilnega praška, 200 g masla, sol, 250 g skute, 1 jajce za premaz. Za nadev: 150g mletih orehov, 100 g sladkorja, 1 žlica ruma, 1 žlica ali več mleka.

Priprava:

Maslo zrežemo na koščke, zmešamo z moko in pecilnim praškom ter dodamo vse ostale sestavine. Pustimo naj počiva vsaj 1 uro, medtem pripravimo nadev - masa mora biti dovolj gosta, da jo lahko s pomočjo vilic enakomerno razmažemo po testu. Testo razvaljamo približno 2 milimetra debelo, polovico pa ga premažemo z nadevom, z drugo polovico pa prekrijemo in nežno potlačimo. S kolescem zrečemo na trakce približno 7 cm dolge in 3 cm široke, vsak trakec v sredini obrnemo in damo na papir za peko ter premažemo z jajcem. "Vjetrice" pečemo na 170-175 stopinj za 15-20 minut.

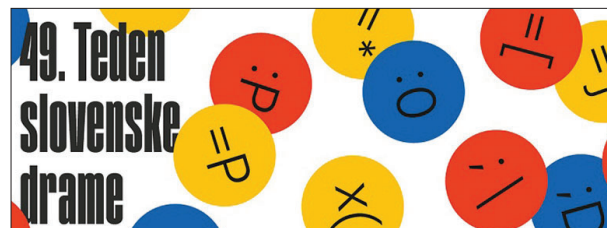
PG Kranj / 49. Teden slovenske drame

Znani so nominiranci za Grumovo nagrado

Vsredo, 27. marca 2019, na svetovni dan gledališča, je bila v Prešernovem gledališču v Kranju slovesnost ob

uprizorilo predstavo *Ob zori*, ki jo je po motivih del Ivana Cankarja režiral Žiga Divjak. Na Tednu slovenske drame bodo

ročila, da so prebrali 42 besedil za Grumovo nagrado, 12 v kategoriji za mladega dramatika; dva predloga pa so prejeli za Grün-

podelili pet nagrad: **nagrado Slavka Gruma za najboljše dramsko besedilo**, **nagrado za najboljšega mladega dramatika**, **nagrado občinstva** ter **Šeligovo nagrado za najboljšo predstavo**. Tem se bo letos pridružilo še Grün-Filipićevo priznanje, ki so ga vsako drugo leto deležni posamezniki, gledališča ali skupine za izjemne dosežke v slovenski dramaturgiji v zadnjih desetih letih.

Vilma Štritof, predsednica letošnje strokovne žirije, ki jo sestavljajo Tomaž Gubenšek, Mateja Pezdirc Bartol, Klavdija Zupan in Igor Žunkovič, je spo-

ročila, da so prebrali 42 besedil za Grumovo nagrado, 12 v kategoriji za mladega dramatika; dva predloga pa so prejeli za Grün-Filipićevo priznanje. Za Grumovo nagrado je žirija nominirala tale besedila: *Hlapec Jernej in njegova pravica* Žige Divjaka, *Tih*

vdih Neja Gazvode, *Realisti*, *kabaret za pet igralcev*, *pijanca in občinstvo* Jureta Karasa (uspešno je besedilo na oder postavilo SNG Nova Gorica v režiji Tijane Zinajč v lanske sezoni; v Kranju si bodo *Realiste* gledalci lahko ogledali v spremljevalnem programu), *6 Žige Divjaka*, *Gregorja Zorca*, *Katarine Stegnar*, *Vita Weisa*, *Iztoka Drabika Juga in Alje Kapun* in *An ban pet podgan* Vinka Möderndorferja.

Kdo bo izmed teh zmagovalcev, bomo izvedeli 8. aprila na slavnostni podelitvi tudi vseh ostalih nagrad.

IK

V čudovitem pomladnem popoldnevu je lepo število razposajenih otrok iz veroučnih skupin iz Gorice, Števerjana, Štavra in Pevme ter volčičev in volkuljic v spremstvu katehistinj, voditeljic in nekaj staršev v soboto, 23. marca, šlo na križev pot iz Mirna do Mirenskega Gradu. V

cerkvi Žalostne Matere božje, ki je torej posvečena 13. postaji, je dekan Marijan Markežič nagovoril otroke in jim povedal, da je najpomembnejša postaja Jezusovo vstajenje. To je tudi "najpomembnejši in največji dogodek v zgodovini človeštva".

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (237)

Pehtran (2)

V slovenski tradiciji poznamo pehtran kot zelišče, ki ga uporabljamo za potice, štruklje, narastke, likerje. Katera pa je globlja animična moč pehtrana za slovenski narod? Pehtran je povezan s simbolom zmaja.

Legenda o zčaju in pehtranu pripoveduje, da je Jazonu in argonavtom prekrizal pot velik, mogočen zmaj, ki je živel na Ljubljanskem barju na obrobju današnje Ljubljane. Jazon se mu je pogumno postavil po robu in se dolgo bojeval z njegovimi ognjenimi zublji. Po dolgem boju je premagal zmaja in ta je poražen pobegnil pod grajski grič. V boju je bil Jazon ranjen, zato so na pomoč poklicali zeliščarja. Ta je Jazonu predpisal čudežno zelišče - pehtran, po katerem je Jazon hitro okrevan in s svojo posadko nadaljeval pot. Vest o Jazonovi ozdravitvi je dosegla številne ljudi in meščani so po zeliščarjevem receptu začeli pripravljati pehtranov eliksir za utrujene romarje in popotnike, ki so v mestu iskali oddih in počitek. Od tistih dni je pod Zmajskim mostom preteklo že veliko vode in zeliščarjevi zapiski z recepti so se izgubili. Na srečo so znova

odkrili recept za znameniti pehtranov napoj in ga Jazonu v čast poimenovali zmajev ogenj. Obstaja še zmaj, ki bedi nad slovenskim narodom? Obstaja človeška ribica, ki živi v Postojnski jami. Kakšen simbol ima danes ta ribica, kaj nam govori? Kaj nas lahko uči? Zmaj nam govori o naši tradiciji, o vsem tem, kar smo podedovali, in o naših skritih potencialih! Zmaj na nas prenaša znanje prednikov in s pomočjo zmajevnega zelišča, to je pehtrana, lahko uvidimo svojo pot, to lahko naredimo s čajem iz pehtrana, ki odpravlja izgorelost, in z mokso! Z mokso, ki je narejena iz pelina, gremo predel telesa, ki je bolan. Pomaga nam, da ozdravimo, a ne samo to, nam pomaga, da razumemo

pomen bolezni in da uvidimo naš potencial. Mokso rada uporabljam na predelu tretjega očesa, ki nam pomaga videti in razumeti. Pehtran, zmajev zelišče, ki raste v Sloveniji, je ustvarjen za slovenski narod, zanj raste kot rešilna bilka. Iščimo zdravje!

/konec
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USP! in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi in inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 26. marca 2019, ob 13. uri

Priznati je treba odgovornosti!

Sodelovalna graditev prihodnosti?

Ob desetletnici Resolucije parlamenta EU o evropski zavesti in totalitarizmih z dne 2. 9. 2009 so poslanci SDS na Državni zbor naslovili Predlog Deklaracije o podpori Resoluciji s strani organov Slovenije. Resolucijo je parlament EU naslovil tudi parlamentom in vladam svojih članic in tudi drugim. V Sloveniji podpore parlamenta še ni doživela, čeprav govori o evropski totalitarni preteklosti in izpostavlja pravice žrtev in ima za "cilj razkritje in oceno zločinov, ki so jih zagrešili komunistični totalitarni režimi". Spodbuja "spravo, ki jo je mogoče doseči s priznanjem odgovornosti" in naslavlja "prošnjo za odpuščanje in spodbujanje moralne prenove". Na Slovenskem se zločini komunizma še poskušajo zakrivati, in to je pokazal tudi omenjeni sestanek odbora; člani po razpravi Resolucije spet niso podprli. Podobno je šla mimo javne obravnave desetletnica odkritja Hude Jame. Ob njenem odkritju je Slovenija sicer onemela, ni pa se zbudila iz totalitarnega spanja.

Odgovorni še niso opravili dolžnosti individualnega pokopa; politika, ustave in službe demokratične države se

izogibajo načelni rehabilitaciji žrtev totalitarizma. Razlog je tudi v tem, na kar je v intervjuju z dr. Možino na TV SLO opozoril sodnik Jan Zobec, da v Sloveniji ni bilo nekaj podobnega, kot je bil nürnberški proces. V politiki, ustanovah, medijih in slovenski javnosti se vsiljuje prepričanje, kakor da bi zločini komunizma ne bili zločini. Celo politiki, ki se sklicujejo na Evropo (zdaj), ne priznavajo enakopravnosti žrtvam vseh totalitarizmov in izjavljajo, kot Janez Kocijančič, da naj bi Slovence komunizem leta 1945 osvobodil. Kakšne svobode pa so bili deležni pomorjeni v Hudi Jami ali Jami pod Macenovno gorico in po drugih okoli 650 moriščih ali streljani do konca režima na zahodni meji, o čemer je govoril Zobec? Koliko so bili prisiljeni svobodo iskati čez Atlantik ali si služiti kruh na svobodnem Zahodu. Doma smo ječali pod stalnim udbovskim nadzorom in šikaniranjem, ki je v kali zatiral svobodo, pohabljal in moril – kot potrjujejo primeri umorov v tujini in doma oziroma ustreljenih na zahodni meji. Zločini zoper človečnost in teptanje človekovih pravic

nekdanjega režima ne zastarajo, zato je država dolžna vzpostaviti celovito pravno stanje za vsakogar in vse. Po mnenju kriminalistov pa naj ne bi bilo več interesa za kazenski pregon ne pri storilcih ne pri žrtvah oziroma svojcih obojih. V Društvu Združeni ob Lipi sprave imamo drugačne izkušnje. Sorodniki žrtev hočejo priti zadevam do dna, prav tako želijo pomorjene svojce pokopati v domačih grobovih; imeti je torej treba DNK. Kot naslednica nekdanje

države ima Slovenija dolžnost, da krivice komunističnega totalitarizma popravi. Mednje sodi tudi pravica do in-

dividualnih pokopov in vseh drugih obravnav, npr. DNK, na kar imajo pravico svojci žrtev. Na to jo obvezuje, kot naslednico nekdanje SFRJ, tudi sprejeta Ženevska konvencija o vojnih zapornikih, ki jo je že 27. 7. 1929 podpisala Kraljevina SHS. Ratificirala jo je Kraljevina Jugoslavija 25. 5. 1931 in je tako veljala med drugo svetovno vojno in po njej, torej v času množičnih pomorov vojnih ujetnikov in civilistov, do začetka veljavnosti novih Ženevskih konvencij iz leta 1949.

Uveljavitev pravic žrtvam nekdanjega režima ni zgolj ukvarjanje s preteklostjo, pač pa graditev demokratične in enakopravne prihodnosti državljanov te države. Če ne priznavamo vsem enakopravnega položaja, nismo država evropskih demokratičnih temeljev. Še bolj kot z okoljskimi problemi bomo ob nereševanju teh zgodovinskih krivic obremenili mlade z nespravljenostjo, nedialogsko in neprečiščeno osebnostjo in družbeno zavestjo, ker jim bomo naložili krivice prednikov, da jih bodo morali popravljati prihodnji rodovi. V tem smislu preseneča spodrsrlaj premiera Šarca, da se ni odzval vabilu, da bi spregovoril v parlamentu EU in nastopil s slovensko politično vizijo na mednarodnem evropskem forumu. Očitno je tako imenovani levičarski del politične elite nesposoben uresničevati družbenopolitične temelje, za tvorni državniški in politični okvir države in družbe in se zato ni sposoben in pripravljen soočiti v mednarodnih okvirih. Tako se vladajoči del politične elite utemeljuje le na polpreteklosti. Njego-

va formula ni pozitivno soočenje z realnimi problemi državljanov, pač graditev političnih privilegijev na uslednihah polpreteklosti, zanikanju demokratičnih standardov ter nadzorovanju demokratičnih teženj ljudi. Ponavljanje, da je v Sloveniji vse drugače, pomeni le, da nočejo demokracije in sodelovanja ter zavračajo evropske vrednote in izročila. Sprašujem se, kakšni so ljudje, ki se ne zmorejo postaviti na svoje noge, od nekdanjega predsednika države do vseh njegovih sledilcev tako imenovane levice naprej. Čudim se, da tako malo dajo nase in niso sposobni ali ne znajo ustvarjati lastnih pobud in projektov in se njihov prispevek za Slovenijo konča pri kritiki Janeza Janše, SDS, Cerkev, Orbana in podobno. Kje so torej njihovi pozitivni prispevki za Slovenijo? Dosedanje reforme vlade tako ostanejo pri prekladanju denarja, dopuščanju korupcije in medijski retoriki ter medsebojnem kreganju in menjavi uradnikov. Je to državotvorna politika? Kdaj bodo torej politiki začeli tvorno sodelovati za blagor Slovenije? Kristjane vabim 12. aprila ob 18. uri h križevemu potu Slovenska Kalvarija pri sv. Jožefu v Ljubljani. Molili bomo za vse žrtve nekdanjega režima, med njimi so bili tudi storilci grozodejstev med drugo svetovno vojno in po njej. Z nadškofom Zoretom bomo končali s sveto mašo. Ob postu in misijonu bomo posredovali svoje krike po odrešenju Očetu, da bi enkrat odšel tudi ta kelih mimo nas, saj s Cankarjem verujemo, da je veliki petek pot v Veliko noč.

Janez Juhant

Z 11. strani

Zbogom, prijateljica besed!

Prevajala je tako prozo (E. Kocbek, B. Pahor, A. Rebula, I. Tavčar) kot tudi poezijo (Ljubka Šorli, A. Miklavc) in dramatiko (D. Smole). Ko sem jo srečevala v družbi moža Draga na ulici, na sprehodu ali še največkrat v Društvu slovenskih izobražencev, sem ji v pogovoru o šoli, književnosti, družini, pa tudi o jeziku v naših medijih, pogosto postavljala jezikovna vprašanja v zvezi s prevajanjem, zlasti poezije. Diomira je vedno z veseljem navajala primere jezikovne prakse. Svoje veselje do jezika, tako italijanskega kot slovenskega, je v devetdesetih letih utrdila in potrdila z imenitnimi priročniki in slovarji. Pri založbi Zanichelli je njen leta 1997 izdani in večkrat ponatisnjeni italijansko-slovenski in slovensko-italijanski slovar postal prava uspešnica. Sama pa sem še največkrat segala in tudi

v razredu pri poučevanju slovensčine uporabljala dva dragocena priročnika, slovensko-italijanski frazeološki slovar *Dve muhi na en mah – Due piccioni con una fava* (Goriška Mohorjeva družba, 1995) ter slovensko-italijanski in italijansko-slovenski slovar paronimov *Lažni prijatelji* (Mladika, 1994). Leksikografsko gradivo je nenehno zbirala in izpopolnjevala. Ljubila je jezik in se mu posvečala z vso natančnostjo in predanostjo, primerjala je različne jezikovne sisteme, rada je brala in prevajala slovensko književnost. Večkrat je predavala na simpozijih in srečanjih in italijanski publikli predstavljala slovensko literaturo, zlasti Alojza Rebulo. Bila je članica literarnih komisij, med drugim za literarno nagrado *vstajenje*. Je objavljenih prevodov in še večjega števila neobjavljenih prevedenih slovenskih del v italijanščino (PSBL, GMD) lahko

razberemo, kako dejavna in široko razpredena so bila njena zanimanja. Zdi se mi škoda, da je lansko Cankarjevo leto minilo, ne da bi vidno opozorili vsaj na dva prevoda Diomire Fabjan Bajc – na Cankarjeve Podobe iz sanj (Marietti, 1983) in dramo *Kralj na Betajnovi*. Sestavila je tudi daljši zapis o zgodovini Rojana (kjer se je rodila leta 1937) *Versko življenje v Rojanu od 20. stoletja dalje za zbornik Rojanska župnija/ La parrocchia di Roiano* (Štefan Čok, D. Fabjan Bajc, ur. Dorica Žagar, Mladika, 2017).

Diomira, prezgodaj je zastalo tvoje prevajalsko pero, prezgodaj je presahnilo tvoje besedno paberkovanje, iskanje izrazov, pestovanje besed! Pogrešali te bomo. Hvala za vse dragocene besede, izrečene v pogovorih, hvala za prevajalski in človeški zaklad, ki ga nisi skrivala in zaklepala. Z mano si ga delila vsakokrat, ko sva se srečali, v srčnem pogovoru. V mojem spominu boš ostala nasmejana, prijetna sogovornica, svetovalka. Vsem tvojim najdražjim izrekam globoko sožalje, naj blage besede poletijo na krilih spomina do njih.

Zbogom, prijateljica besed!

SEŽANA Mali kraški maraton

Vse bolj množičen brezmejni kraški tekaški praznik

V nedeljo, 24. marca, so uresničili letošnji čezmejni Mali kraški maraton s srcem v Sežani. Dogodek postaja tradicionalen in vse bolj prepoznaven tekaški pozdrav pomladi pri nas. Tokrat je doživel 19. izvedbo. Številke so bile rekordne. 2.300 tekačev, več sto pohodnikov in skoraj tisoč otrok iz vse Slovenije. Vreme je bilo kot naročeno, s soncem in temperaturo, ki se je proti poldnevju približala 20 stopinjam, ko pa smo na prelomu med letnima časoma kdaj doživeli tudi že izvedbe s snegom in ledeno burjo. Oba teka, polmaraton in Krasova desetka, sta se začela in končala v sežanskem Športnem parku, kjer so s tekmovalci in drugimi dejavnostmi prišli na svoj račun tudi najmlajši. Trasa polmaratona, ki je potekal skoraj v celoti po asfaltu, je šla mimo Lipice v Bazovico, na Padriče, v Trebče, Orlek in nazaj do Sežane. Pri moških je zmagal Ti motej Bečan s časom ure in 11 minut, med ženskami pa Jasmi-

na Vojska Pitamic, ura in 24 minut. Desetkilometrski tek pa je potekal po urejenem makadamu skozi Živi muzej Krasa. Najhi-

pelje na dan polmaratona v Sežano več svojih članov in poskrbi za reklamo v Furlaniji Juljski krajini. Veliko oglaševanja

trejši je bil tu Peter Kastelic, v ženski konkurenci pa je slavila zmago Ana Seliškar. Veliko je bilo tudi privržencev teka z italijanske strani, pa tudi naših družin z otroki. Prireditelj je lep primer sinergije med ustanovami, ki na brezmejnem Krasu pripravijo velik športni praznik. Glavni prireditelj je Zavod za šport, turizem in prosti čas Sežana, pri organizaciji pa pomaga, zanimivo, tudi tržaško društvo Trieste Atletica, ki pri-

pa je po vsej Sloveniji, od koder pride na ta prvi pomladni vikend na Kras ogromno ljudi, kar je tudi turistična vizitka za ta obmejni del Primorske. Start je tekačem tokrat dal novi sežanski župan David Škabar, uradni spiker pa je bil znani televizijski obraz, Krasevec Miha Penko. Precejšnje je bilo tudi medijsko kritje priljubljene pobude. Več na spletni strani www.kraskimaraton.si.

HC

Sedmi koncert iz domače zakladnice

V nedeljo, 31. marca, se bo končala 3. koncertna sezona Iz domače zakladnice, ki jo prireja programski oddelek Radia Trst A. V župnijski dvorani F. B. Sedej v Števerjanu bo ob 17.30 sedmi, zadnji sezonski radijski koncert z naslovom Domovina in druge pesmi o Sloveniji. Tokratni koncert, na katerem bodo zazvenele nekatere najlepše narodnozabavne melodije na domovinsko in domoljubno temo, bodo oblikovali pevca Danilo in Manca Lukan, Mitja kvintet in Ansambel Banovšek. Danilo Lukan je dolgoletni član ansambla Gašperji; dober del svoje profesionalne glasbene poti je opravil pod okriljem Slavka Avsenika. V Števerjanu se bo Danilo Lukan predstavil v dvojni vlogi: ob spremljavi ansambla Mitja kvintet in kot solist s svojima novima uspešnicama Rože s planin in Sreča je v srcu. Z njim bo zapela tudi njegova hči Manca Lukan, prvič gostja v naših krajih. Mitja kvintet, ki ju bo spremljal, pa je eden izmed najboljših kvintetov v Sloveniji, saj ga sestavljajo glasbeniki, ki jih lahko imamo za največje strokovnjake pri izvajanju pristne Avsenikove glasbe. Sestav vodi

kitarist Mitja Mastnak, ki se že vrsto let trudi tudi na področju poučevanja Avsenikove glasbe. Iz Slovenskih Konjic bo v Števerjan pripotoval Ansambel Banovšek, ki zaradi prefinjenih izvedb uživa velik ugled med poznavalci domače glasbe. Komponist pri ansamblu je njegov vodja in harmonikar Matej Banovšek, ki ob spremljavi tria in pevskega terceta rad preigrava tudi Miheličeve, Klavžarjeve in Slakove "viže". Koncert bosta vodila Maruška Gustin in Aleksi Jercog, za asistenco in organizacijo programa pa skrbi Nataša Ferletic. Pri organizaciji večera bo sodelovalo domače SKPD F. B. Sedej. Vstop na večer je prost, rezervacija mest pa obvezna. Interesenti lahko pokličejo na telefonski številki 040-7784358 ali 040-7784281 ali pustijo sporočilo na telefonski tajnici 040-7784484 ali napišejo email na programi.slo@rai.it ali napišejo sporočilo na facebook stran Iz domače zakladnice. Koncert bo Radio Trst A prenašal v živo, poslušali ga boste lahko po radijskih sprejemnikih ali streaming radiu na spletni strani www.sedezjfk.rai.it.

S 1. strani

Zahtevamo preveč?

Dejstvo je, da se politiki spet kregajo. Medtem izgublamo dragocen čas: Italija je še vedno država, kjer se rojeva najmanj otrok na svetu. Po-

trebni bi bili konkretni ukrepi. Na Madžarskem imajo baby boom, ker so za družine z otroki predvidene primerne davčne olajšave; podobno se dogaja na Poljskem in v Rusiji. V Italiji družine še naprej "krvavijo": ni razlike, če se dohodki porabijo za luksuzne počitnice ali za plenice... Malo bolje se kvečjemu imajo tisti, ki sobivajo ali so ločeni. Če pa se s kom poročiš in sešteješ dve plači, nobene podpore! Kako je mogoče

reči, da je družina "problem" samo desnice ali samo levice? Ali družbena rast ni dobro vseh? Kaj lahko reši Evropo, če ne družine, ki še verjamejo v življenje? Kako lepo bi bilo, ko bi politiki različnih taborov brez računice ali fige v žepu stopili skupaj, razglasili "premirje" in poskusili narediti, kar se še da, če se še da, proti umiranju naše družbe, ki jo povzroča umiranje družine! Morda zahtevamo preveč?

GORICA Slovo od upokojenega nadškofa

Msgr. Dino De Antoni, človek globoke vere in velikega srca

Svečana pogrebna maša v cerkvi Srca Jezusovega (foto dd)

V petek, 22. marca 2019, je v duhovniškem domu v Semeniški ulici v Gorici v 83. letu starosti zadnjič zatisnil oči upokojeni nadškof msgr. Dino De Antoni. Bil je človek "velikega srca, moder, ponižen, dober, pozoren do oseb in do skupnosti", se ga je še isti dan spomnil sedanji nadškof msgr. Carlo Redaelli. Kot "človek globoke vere" je, predan Božji volji, izročal Bogu trpljenje zadnjih mesecev poln hvalečnosti za dar življenja, duhovništva in škofovstva, je še zapisal msgr. Redaelli o svojem "starejšem bratu".

Dino De Antoni se je rodil kot zadnji izmed dvanajstih otrok v družini ribičev 12. julija 1936 v Chioggii, kjer je tudi opravil študije v škofijskem semenišču. Iz kanonskega prava je diplomiral na Lateranski univerzi. V duhovnika je bil posvečen 23. oktobra 1960. Papež Janez Pavel II. ga je imenoval za goriškega nadškofa in metropolita 2. junija 1999; škofovsko posvečenje je prejel 15. septembra istega leta, pastirsko službo v Gorici pa je začel 26. septembra kot 15. naslednik prvega nadškofa, msgr. Karla Mihaela Attemsja. Po odpovedi škofovski službi je bil od 28. junija 2012 nekaj časa apostolski administrator nadškofije, 14. oktobra istega leta pa je postal upokojeni nadškof. Od 13. septembra 2011 do 29. maja 2012 je bil predsednik Škofovske konference Triveneta (CET). Zadnja leta je rad ostal na Goriškem, tudi na razpolago kot mašnik, ko je bilo potrebno. "Don Dino", kot so in smo mu vedno pravili, je bil že v Chioggii in nato na Goriškem izjemno priljubljen človek in škof. Znal je biti med ljudmi, rad se je z njimi srečeval in pogovarjal. Našo zemljo in ljudi je iskreno vzljubil in ostal nanjo navezan do zadnjega. Takoj ob prihodu na Goriško pred 20 leti se je približal našemu jeziku, v naših cerkvah in skupnostih se je trudil opravljati obrede v slovenščini.

Bog mu povrni za vse dobro, ki ga je naredil za goriško Cerkev. Ze sedaj ga prosimo, naj kot ljubezniv oče, kakršen je vedno bil, še naprej moli zanjo in bdi nad nami vsemi!

Na praznik Marijinega oznanjenja, v ponedeljek, 25. marca, so opoldne zvonili vsi zvonovi na Goriškem, škofu Dinu v slovo. Svečana pogrebna maša je bila popoldne v cerkvi Srca Jezusovega: tam so se okrog krste zbrali škofje in nad 150 duhovnikov. Glavni mašnik je bil nadškof Carlo Roberto Maria Redaelli; na njegovi desni je stal beneški patriarh Francesco Moraglia, na levi pa škof iz Chioggie Adriano Tessarollo; iz Slovenije so prišli msgr. Jurij Bizjak, msgr. Metod Pirih in msgr.

jo tankočutno pozornostjo do ljudi, s svojo globoko modrostjo. Božjo voljo je odkrival korak za korakom. Pred nekaj meseci je Redaelliju napisal: "Nikoli bi si ne predstavljal, da bi kot sin ribičev iz majhne škofije imel čast in breme služiti tej veličastni Cerkvi". Ta veličastna Cerkev, skupno s sestrsko Cerkvijo iz Chioggie in z drugimi cerkvami iz naše cerkvene regije in sosednjih dežel, "danes želi moliti za tega škofa, ki ji je bil podarjen, in se zahvaliti Gospodu za njegovo življenje in njegovo pričevanje vere, upanja,

ljubezni". Ta Cerkev se dobro zaveda, "da je danes izgubila očeta, je pa tudi zaslužila nekoga, ki bo pri Gospodu še naprej molil za nas in za našo pot v zvestobi evangeliju". Ob koncu obreda je msgr. Redaelli prebral sporočilo papeža Franciška, ki mu ga je poslal državni tajnik kard. Piero Parolin: sveti oče se je med drugim spomnil pokojnikove "srčne človeškosti in velikodušnega služenja" ter zagotovil svojo molitev za njegovo dušo. Sožalje ob vesti, da hodi proti večnosti. Obenem je vse nav-

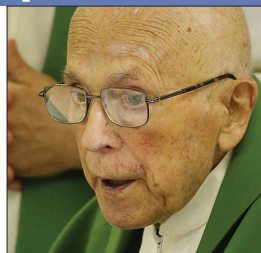

Procesija po mestnih ulicah (foto dd)

Franc Šuštar. V prvih klopih so sedeli prefekt Massimo Marchesello, goriški župan Rodolfo Ziberna, drugi župani in predstavniki civilnih oblasti. Na drugi strani so bili predstavniki bolnikov, tistih, ki jih je msgr. Dino velikokrat in z veliko ljubeznijo spremljal v Lurd. Msgr. Redaelli je v homiliji povedal, kako sta ga v zadnjih mesecih presenetila in utrdila vse le vera in mir, s katerima se je msgr. Dino bori proti hudi boleznini, temveč tudi zavest, da je opravil to, kar mu je Gospod naročil, naj opravi v službi Cerkvi. Mirna in spokojna zavest, ki ni nič obžalovala ali se za kaj kesala. Zavest, ki jo je gradil vse življenje. "Msgr. Dino je v svojem življenju opravljal Božjo voljo. To je vse". To je sicer storil z mejami in šibkostmi, ki jih ima vsak človek in duhovnik in škof, in vendar z vso svojo bogato in toplo človešnostjo, s svo-

Msgr. Oskar Simčič: "Imel je dobro srce"

Molitveno bdenje za pokojnega škofa Dina je bilo v goriški stolni cerkvi v soboto zvečer. Slovenski rožni venec pa je bil v nedeljo, 24. marca, pozno popoldne v kapeli duhovniškega doma, kjer je ležal na parah. Slovenski verniki so se zbrali iz vseh krajev na Goriškem, da bi še zadnjič ob njem molili in mu s srcem zapeli lepo Marijino pesem. Po molitvi je msgr. Oskar Simčič obudil nekaj spominov na dragega msgr. Dina, ki ga je zaradi svoje službe na ordinariatu zelo dobro poznal. Na škofiji sta "mnogo težav reševala kot dva, ki se razumeta". Takoj ob prihodu v Gorico je "don" Dino prišel do msgr. Oskarja, ker so mu rekli, da bi se moral naučiti slovensko. In msgr. Simčič se je v Ljubljani zmenil s slovenskimi salezijanci, ki so ga lepo sprejeli in ga imeli v gosteh mesec dni v poletju pred nastopom škofovske službe. Prvi zakrament sv. birme v slovenski župniji je podelil v Gabrjah; v istem kraju je tudi zadnjič birmoval naše mlade, je dodal g. Karel Bolčina. "Imel je dobro srce, bil je sin ubogega ribiča, spadal je v našo generacijo", je še povedal msgr. Simčič, ki je zbrane pozval, naj v srcu še naprej ohranjajo škofove besede.

imeni Škofovske konference Triveneta je msgr. Moraglia povedal, da je msgr. De Antoni tudi po upokojitvi rad prihajal na srečanja konference: bil je krotak človek, cenili so njegove besede. Imel je bogate pastoralne izkušnje, na stvarnost je gledal skozi očala pravičnosti. Za vse spore je vedno iskal najbolj pravične rešitve. Bil je "dober človek", pravi "učitelj sinodalnosti". Bil je "lepa podoba naše Cerkve v Trivenetu". Msgr. Tessarollo se je msgr. De Antoniju zahvalil za njegovo služenje v rodni Cerkvi v Chioggii pred prihodom v Gorico, pa tudi kasneje in vse do njegove poti na kalvarijo. Čeprav je msgr. De Antoni izrazil željo, da ga pokopljejo v kripti goriške stolnice, bo njegovo fotografijo in ime postavili tudi na grobnico duhovnikov na pokopališču v Chioggii, tako da se ga bodo ob pogledu nanjo še dolgo spominjali ljudje, ki so ga poznali in imeli radi. Tudi goriški župan Ziberna je poudaril, da se je škof Dino približeval svojim zadnjim dnevom z odločnostjo, neverjetno umirjenostjo in spokojnostjo. Na praznik mestnih zavetnikov, 16. marca, so mu skupno z nadškofom, nekaj duhovniki in predstavniki oblasti v imenu vsega mesta poklonili najvišje mestno odličje. Ob tistem obisku so "občutili njegovo željo in veselje ob zavesti, da hodi proti večnosti. Obenem je vse nav-

Grobnica v kripti (foto dd)

zoče umirjeno in toplo povabil, naj živimo življenje, ker je lepo".

Po maši, pri kateri so v pravem "oglejskem duhu" molili in peli tudi v slovenščini in furlanščini, so duhovniki, škofje in verniki v dolgem sprevodu ob molitvi rožnega venca pospremili msgr. De Antonija od cerkve Srca Jezusovega prek mestnega središča do stolne cerkve. V kripti so krsto postavili v grobnico pod nadškofa Bommarca in Cocolina. Tja so pokopnega škofa Dina pospremili škofje in nekaj svojcev, nadškof Redaelli pa je zmolil še zadnje molitve. Nato so na njegov grob v manjših skupinah "poromali" še številni drugi ljudje, ki so cenili delo in veliko srce pastirja goriške Cerkve, msgr. Dina De Antonija.

DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Sožalje / Svet slovenskih organizacij

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj je goriškemu nadškofu Redaelliju izrazil "občuteno sožalje ob odhodu msgr. Dina De Antonija, upokojenega goriškega nadškofa. Kljub bolečini, ki nam jo povzroča njegova izguba, verujemo, da ga je nebeški Oče, kateremu je msgr. De Antoni posvetil lastno življenje in delo, sprejel z neizmerno ljubeznijo, katere je samo On sposoben in katere umrli in vstali Kristus predstavlja najbolj svetlo pričevanje. Želimo se tudi še naprej spominjati na nadškofa Dina kot pastirja, ki je sprejel to goriško čredo v polnosti njenih različnih kultur, jezikov in narodnosti, od katerih goriška Cerkev črpa lastno identiteto. Za zmeraj nam bosta dragoceni pozornost in spoštovanje, s katerima je znal voditi slovenske vernike. Naj počiva v božjem miru!"

Sožalje / Msgr. Stanislav Zore

V imenu Slovenske škofovske konference je ljubljanski nadškof metropolit in predsednik SSK msgr. Stanislav Zore poslal goriškemu nadškofu msgr. Redaelliju sožalno pismo ter v njem izrazil hvaležnost za delo in prijateljstvo msgr. De Antonija Slovincem v goriški nadškofiji.

G. Karel Bolčina: "Res je čutil z nami"

Na vprašanje, kaj smo slovenski goriški verniki izgubili s smrtjo msgr. De Antonija, nam je škofov vikar za slovenske vernike g. Karel Bolčina po ponedeljkovem pogrebu dejal:

"Glede na to, da je že prvič, ko je stopil v stik z nami, izrazil ne le korist, temveč podporo naši kulturi, našemu jeziku, naši tradiciji, je že takrat odprl svoje srce. Lahko smo stopili v njegovo srce in iz naših src on sam nikoli več ni izstopil, ker je res čutil z nami. Ni se samo naučil slovenski jezik; z nami je čutil, imel je so-čutje, isto čutenje, skoraj bi rekel - isto mišljenje. O tem je govoril tudi drugim škofom, kjerkoli. Nazadnje bi spomnil še na njegovo ljubeznivost, njegovo očetovstvo, njegov nasmehek. Ko sem ga gledal v krsti, ničesar drugega nisem pogrešal kakor njegov nasmehek. Smrt pač prinese svoje poteze... Njegov nasmehek nam bo manjkal. Nam bo pa ostal v spominu za naprej!"

